Poštnina plačana v gotovini. Posamezna štev. Din 1.—
Leto XX. V Ljubljani, dne 18. februarja 1937. Št. 8

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Položaj naše banovine

V ponedeljek se je začelo proračunsko zasedanje banskega sveta za dravsko banovino. Proračunsko razpravo je uvedel ban dr. Natlačen z govorom, iz katerega povzemamo

Proračun povišan za 22 milijonov dinarjev, banovinske doklade za 35 odstotkov

Banovinski proračun za l. 1937-38. izkazuje 119.990.000 izdatkov in je za 22.4 milijona (23%) višji od sedanjega proračuna. Od poviška gre 16.3 milijona za vzdrževanje osnovnih šol, ki preide 1. aprila na banovino. Ta znesek se bo moral kriti z novo banovinsko doklado, ki bo znašala 35% na vse neposredne državne davke. Samo mestne občine Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj doklade ne bodo plačevale, ker bodo one še v naprej same nosile stroške za vzdrževanje šol na svojem ozemlju. Ta nova doklada pomeni s tem, da bodo v približno enakem razmerju znižani občinski proračuni in z njimi občinske doklade.

Ostali povišek, 6.1 milijona dinarjev, se razdeli na vse oddelke banovinskega proračuna. Povišek gre predvsem na materialne izdatke. Zaradi naraščajočih banovinskih poslov določa proračun 86 banovinskih uslužbence več, kakor jih je po sedanjem proračunu.

Prekomasacije občin in občinske volitve

Lani je bilo po prekomasacijah prizadetih 179 občin. Okrog 40 občin je bilo na novo ustanovljenih, tako da je danes v banovini poleg 4 avtonomnih mest še 413 občin; pred dvema letoma jih je bilo 373. Prekomasacije še niso zaključene, ker se ponekod upirajo občinski odbori.

Govor navaja v tem poglavju tudi občinske volitve, ki so se lani izvršile v 379 občinah. Izid volitev podaja v obliki, v kakršni ga je objavila službena Agencija Avala. Letos bodo volitve še v 36 občinah. Okoliščino, da je upravno sodišče v Celju od 59 pritožb, ki jih je prejelo proti občinskim volitvam, ugodilo le petim, označuje govor za »znak, da je bil volilni postopek v ogromni večini primerov pravilen in da je izid volitev pravi izraz ljudske volje. Poizkusi, da se prikaže drugače, niso uspeli in tudi v bodoče ne bodo mogli uspeti.«

Lani je bilo izvršenih 95 pregledov občinskih gospodarstev. O njih izidu pravi g. ban: »Na splošno lahko rečem, da so revizorji našli nesorazmerno manj nedostatkov, pa tudi zlorab v občinah, ki jim načelujejo odborniki, izvoljeni svobodno in brez vsakega pritiska, tedaj osebe pravega ljudskega zaupanja. Kjer takih oseb ni, to velja za večino občin z občinskimi odbori, izvoljenimi 15. oktobra l. 1933., so nedostatki, pa tudi zlorabe nesorazmerno češče.

Borba proti komunizmu

Boj proti komunizmu se vrši na dva načina. Prvič zasledujejo policijska oblastva življenje in delo komunističnih središč, odkrivajo njih zveze in osumljence izročajo sodiščem. S tem zvezi sta tudi cenzura tiska in nadzorstvo nad stavkovnimi društvi. Drugi način boja je treba izvajati s postopno in krepko socializacijo razmer, v kolikor je komunizem izraz utemeljenega nezadovoljstva s postoječimi socialnimi razmerami, zlasti delavskimi. Podvojiti je treba napore, da pride delavstvo do pravičnih kolektivnih pogodb. V tej zvezi je g. ban omenil tudi lanskoletne stavke, zlasti one v tkaninski industriji. Med drugim je rekel:

»Stavka je zakonito sredstvo v mezdni borbi. Oblastvo jo trpi, dokler se giblje v zakonitih mejah in je res samo izraz mezdnega gibanja. V Kranju pa se je mezdnemu gibanju primešala struja, ki je svojo nalogo razumela drugače. Začula so se komunistična gesla in tuja lastnina se je nehala spoštovati. V tem trenutku seveda se je moral vzpostaviti red hitro in brezobzirno. V borbi za boljši kruh me bo pošteno delavstvo vedno imelo na svoji strani, s prevratneži pa se bo tudi v bodoče postopalo tako, kakor to veleva zakon.«

Gospodarska stiska

Našo gospodarsko stisko je povečalo dejstvo, da je zlasti v lesni prodaji zaradi sankcij nastal popoln zastoj. Lesno gospodarstvo je zaradi tega vrglo za skoro 90 milijonov manj kakor prejšnje leto. Povišek dohodkov izkazujeta le živinoreja in hmeljarstvo. Kmetijski pridelki so bili lani po množini mnogo manjši kakor prejšnje leto, tako da pomeni ta izpadek vrednost okrog 400 milijonov dinarjev.

Dalje navaja banov govor nekatere ukrepe s področja kmetijskega šolstva. Gospodinjska šola se je preselila iz Št. Jurija v Svečino, kjer se je prav zdaj otvorila. V Rakičanu v Prekmurju se gradi nova kmetijska šola. V Poljčah na Gorenjskem je banovina kupila Šturmovo posestvo za bodočo kmetijsko šolo na Gorenjskem. Za razširjenje vinarske in sadjarske šole v Mariboru je banovina kupila za 3 milijone dinarjev Račji dvor pri Mariboru. Deško vzgajališče se preseli iz Ponovič pri Litiji v Ljubljano, kjer ga prevzamejo salezijanci.

Osnovno šolstvo

Ban je govoril o prenosu vzdrževanja osnovnih šol na banovino. Ne glede na bremena, ki se s tem nalagajo banovini, morda tudi drugače ni dobro, da se je šolsko gospodarstvo osredotočilo, ker se tako ubija zasebna in krajevna pobuda. Pač pa se bodo bremena socialno bolj pravično razdelila na siromašne in bogate občine.

Kateheti bodo v bodoče prejemali po 10 Din za veroučno uro, po 2 Din kilometrine za vsakih 5 km in po 5 do 10 Din obednine.

Osnovnih šol je bilo lani 860 s 4023 razredi in 83.600 učenci. Učiteljev je bilo 4141. Okrog 250 učiteljskih mest je praznih. 109 učiteljev je odtegnjenih šoli, ker so dodeljeni raznim uradom. Od 855 šolskih poslopij je 109 v nezadostnem, 129 v slabem stanju. Učilnic primanjkuje nad 1100. V 41 razredih za narodne manjšine je 1682 otrok.

Ceste v Sloveniji

V banovini je 616 km državnih, 4119 banovinskih in 18.527 občinskih cest. Občinske ceste so zlasti veliko breme za razsežne, a ubožne hribovske občine, ki jih bo treba zaradi tega podpirati. Banovina se bo z vso močjo zavzela za popravilo državnih in banovinskih cest, ki so važne za tujski promet, in za zgraditev jadranske ceste iz Ljubljane na Sušak. Uredbo o organizaciji okrajnih cestnih odborov bo treba spremeniti, ker z dosedanjo prebivalstvo ni zadovoljno. Cestnim odborom naj se vrne večja samouprava.

Dalje obravnava g. ban elektrifikacijo banovine, ki se izvaja natančno po začrtanem programu, nato pa prehaja na socialno skrbstvo in obravnava zlasti stisko v našem rudarstvu. V preteklem letu je dala država 175 vagonov turščice. Banovina bo v bodoče sama delila hrano in skušala urediti vse socialno skrbstvo na čimbolj smotrn način.

Bednostni sklad

Iz bednostnega sklada je v preteklih letih preveč šlo za zaposlitev višje kalificiranih brezposelnih. L. 1935. se je izdalo na ta račun 2.5 milijona dinarjev, v tekočem proračunu se je ta znesek znižal na 783.000, v novem predlogu pa na 650.000. Število podpiranih brezposelnih izobražencev se je skrčilo od 400 na 117. S sredstvi bednostnega sklada se morajo podpirati javna dela na deželi, čeprav se sredstva po večini stekajo iz industrijskih središč. Tudi v bodoče se sredstva ne bodo mogla razdeljevati po krajevnem izvoru dohodkov.

Novi dohodki banovine

V zaključnem delu svojega govora je g. ban obravnaval proračun dohodkov. Zaradi prevzema vzdrževanja šol se uvede posebna šolska doklada v izmeri 35% na neposredne državne davke. Razen tega je v proračunu določeno 10 milijonov več dohodka iz banovinskega sklada pri Državni hipotekarni banki, v katerega se steka 18% davka na poslovni promet. Doslej je banovina iz tega sklada dobila le okrog 3 milijone, banska uprava pa se nadeja, da bo mogoče doseči spremembo razdelilnega ključa, tako da bo naša banovina dobila za 10 milijonov več. Kako se bo kril morebitni izpadek teh 10 milijonov, če razdelilnega ključa ne bo mogoče spremeniti, iz poročila ni razvidno.

Po Sloveniji gre glas: ‚Domovina‘ je za nas!

Minimalne mezde so uveljavljene

V zvezi z uredbo o določitvi minimalnih mezd je dal minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković izjavo, iz katere povzemamo:

Kakšna najnižja mezda je dovoljena

Ureditev tega vprašanja v naši državi so terjale socialne in gospodarske razmere pri nas in pa nizke mezde, ki so za nekatero delavstvo pomenile pravo bedo. Če primerjamo število zaposljenih delavcev z višino njihovih mezd, vidimo, da je imelo od 651.649 delavcev, zavarovanih v septembru l. 1936. le 330.452 ali 50.75% mezdo do 20 Din, med njimi pa 86.580 (13.29%) mezdo samo do 8 Din na dan.

Dalje je g. minister omenil, da je bilo po poročilih inspekcije za delo lani 392 stavk, med njimi 315 stavk gospodarskega značaja, to je takšnih, ki so se začele zaradi zahtev po povišanju mezd in izboljšanju drugih delovnih pogojev.

Uredba določa kot osnovo za odrejanje minimalnih mezd 2 Din na delovno uro, to je za osemurni delovnik 16 Din, in se more gibati do 24 Din na dan za navadnega ročnega delavca. Na temelju te osnovne mezde bodo bani določili minimalne mezde za vsa svoja področja, kakor to javna korist zahteva ali kadar to zahteva ena izmed prizadetih strank. Pri določanju minimalne mezde bodo bani upoštevali gospodarske in socialne razmere, zlasti cene za življenjske potrebščine na svojih področjih. Te minimalne mezde bodo določili po zaslišanju zastopnikov delavskih in delodajalskih ustanov, ki morajo biti zastopani v enakem številu.

Mezde nekvalificiranih delavcev izpod 18 let starosti ne smejo v nobenem primeru znašati manj kakor 75% gori določenih minimalnih mezd.

Minimalne mezde, določene na podlagi te uredbe, se ne bodo izvajale tedaj, če se določijo s kolektivno ali individualno pogodbo boljše mezde za delavce ali nameščence. Določbe individualnih ali kolektivnih pogodb, ki določajo neugodnejše mezde od minimalnih mezd, določenih s to uredbo, pa so neveljavne.

Uredba ne dela razlike med moško in žensko delovno silo. Akordno delo se bo tam, kjer ni neobhodno potrebno in koristno za pomožno osebje, nadomestilo z delom na ure. Bani bodo po zaslišanju prizadetih delavskih in delodajalskih zbornic ugotovili, ali je akordno delo neobhodno potrebno in ali nagrada za to delo zadošča. Minimalne mezde, ki se prvič določijo veljajo dotlej, dokler jih bani ne spremene, najmanj pa šest mesecev. Novo določene minimalne mezde stopijo v veljavo 60 dni po razglasitvi in veljajo do prihodnje spremembe, najmanj pa šest mesecev. Če bi se gospodarske razmere znatno spremenile bo minister za socialno politiko in narodno zdravje določil po odobrenju ministrskega sveta po naredbeni poti novo minimalno mezdo, ki stopi v veljavo 60 dni po razglasitvi v »Službenih novinah«.

Spravnostni postopek in razsodišče

Danes je v korist vseh držav, da se spori med delavstvom in delodajalci kar najbolj omeje. Po tej uredbi stavka in izprtje kot sredstvo nista prizadeta razen v državnih, banovinskih in občinskih podjetjih, ki delujejo v javnem interesu, kakor so to prometna podjetja, vodovod, plinarna, elektrarna in podobno. Za ta podjetja je uvedeno obvezno razsodišče (arbitraža), med tem ko je za druga podjetja v načrtu prostovoljno razsodišče (fakultativna arbitraža), in sicer po sporazumu med strankami, ki so v sporu. Noben delodajalec ne sme odpustiti ali zapretiti delavcu, da ga odpusti, ker je sodeloval pri pomirjenju ali arbitraži, če je delavec to prej pravočasno sporočil delodajalcu.

Sklepi razsodiščnega odbora, sestoječega iz enega državnega uradnika, ki ga določi ban, kot predsednika in najmanj po dveh zastopnikov spornih strank, ki jih sporni stranki sami določita, so obvezni za stranke za čas, za katerega so sprejeti. Proti sklepom razsodiščnega odbora ni pravnega sredstva. Preden se začne stavka ali izprtje, je predpisan obvezen poskus sprave med strankama. To se mora izvršiti pod predsedstvom osebe, ki jo določi ban, in dveh članov, ki ju določita obe prizadeti stranki. Dolžnost obeh strank je, da se obrneta do pristojnega upravnega splošnega oblastva prve stopnje s prošnjo po spravi. Postopek pri tem oblastvu je nujen in razprava ustna. Sklenjeni dogovor je za obe stranki obvezen za dobo, ki jo sami določita, če pa tega ne storita, velja najmanj za dobo šestih mesecev. Po preteku teh šestih mesecev ga sme vsaka stranka odpovedati z odpovednim rokom meseca dni. Če se tudi po ponovnem razpravljanju ne da doseči sporazum, bo oblast, ki je posredovala za spravo, z zapisnikom ugotovila neuspeh posredovanja in razglasila postopek sprave za končan. V dobi, ko traja obvezni spravnostni postopek, so prepovedani vsako kolektivno ukinjenje dela, stavka ali izprtje.

Sklepanje kolektivnih pogodb ni obvezno, predpisan je pa način, kako se bodo sklepale, katere organizacije jih bodo sklepale in kateri kvalificirani zastopniki.

Sklepanje kolektivnih pogodb

Uredba določa, če ni pristojnih svobodnih delodajalskih strokovnih organizacij, da smejo kolektivne pogodbe sklepati v nasprotju z določili obrtnega zakona tudi prisilne organizacije delodajalcev. Kolektivna pogodba, sklenjena v eni stroki, se lahko razširi na vso stroko na področju banovine, če ta dogovor obsega več kakor polovico podjetij te stroke in če je v njih zaposljena vsaj polovica vsega delavstva v tej stroki na področju banovine. Če več kakor polovica vsega delavstva, zaposljenega v isti stroki na področju banovine ali več od polovice podjetij dotične stroke zahteva sklenitev kolektivne pogodbe, pokliče ban obe stranki, da v določenem roku skleneta kolektivno pogodbo. Če se v določenem roku

---

TONE BRDAR: 29

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

»Doslej je šlo vse dobro in po sreči. Vse nevarnosti, vse ovire sem odstranil. Samo ta strupena kača me hoče ugonobiti. Ampak zmotila se bo. Umolknila bo, preden bo mogla kaj izdati.«

Elvira to noč ni mogla zatisniti očesa. Nemirno se je premetavala po mehki postelji. Vse upanje, ki ga je stavila na Hugona, se bo izgubilo v nič, če Pavla res stori to, kar je dejala.

Treba je bilo Pavli namen onemogočiti. A kako?

Hotela je vse poizkusiti. Zgodaj zjutraj si je dala osedlati konja. Mislila je povabiti Hugona s seboj, toda domislila se je, da bi mu s tem izdala, da je bila prej zvezana s Pavlo proti njemu.

Tega ni smela. Zdirjala je skozi gozd v strahu, da morda ne pride prepozno.

Komaj je prijezdila polovico poti, ko je zagledala jezdeca, ki ji je jezdil naproti. Prišel je od strani iz gozda in je skočil čez jarek na gozdno pot.

Bil je Hugo. Začudila se je, kaj dela tu ob tako zgodnji uri in kaj ga je napotilo, da jezdi naravnost skozi gozd in ne po poti.

Tudi Hugo je bil presenečen, ko je spoznal baronico.

Njuna konja sta se skoraj zaletela drug v drugega. Elvirin belec se je vzpel kvišku, da se je komaj obdržala v sedlu. Hugo ga je prijel za uzdo in ga s trdno roko zadržal. Potem se je globoko odkril in galantno dejal:

»To je srečen slučaj! Niti sanjalo se mi ni, da bom srečal tu svojo lepo nevesto!«

Zardel je v zadregi, ko je opazil, da gleda Elvira čez njega v gozd. Potem je Elvira pognala konja.

»Počakaj,« je dejal Hugo in prijel belca za uzdo. »Saj lahko jezdiva skupaj. Ali si namenjena v gorsko kotlino?«

Kot ženin je Elviro tikal. A njej to ni bilo ljubo. Ko je zagledala njegov obraz, se je stresla ob misli, da bo postala žena moža, ki ga ne bo mogla nikdar ljubiti.

Hugo se je sklonil niže, da bi jo bolje videl in dejal je:

»Znano mi je, kaj hočeš tam. Pot si pa lahko prihraniš.«

»Zdi se mi, da vohuniš za menoj!« je ponosno odvrnila Elvira in ga jezno pogledala.

»O ne, tega mi ni treba, ker mi je tako vse znano,« je mirno odgovoril. »Malo si do danes delala proti meni in ženska iz gorske kotline te je nahujskala. Vem, da je bila snoči pri tebi v gradu.«

»Da! Nimam vzroka, da bi to tajila!« je odgovorila Elvira z odločnim glasom. »Bolje je, da čisto odkrito govoriva o tem, da bo najino razmerje jasno.«

»To je tudi moje mnenje,« je pripomnil Hugo. »Ali mi boš povedala, kaj ti je ta ženska rekla?«

»Rekla mi je, da se je tvoj oče po pomoti sam zastrupil. Včeraj pa je to preklicala in začela trditi, da si dal ti svojemu očetu strupa,« je dejala Elvira in mu ostro pogledala v oči.

»Oboje je zlagano,« je vzkliknil Hugo. »Kako more ona sploh kaj vedeti o stvari?«

»Pravi, da je bila v gradu, ko se je zgodil strašni zločin in da je vse videla.«

»Neumnost! To je izmišljeno,« je zagodrnjal Hugo in se sklonil, kakor bi bil hotel nekaj popraviti na sedlu. »Pravi, da je bila zraven? Kje bi se bil upal privesti dekle tako blizu očetu?«

»Ampak tisto uro je bila v gradu!« je ugovarjala baronica Elvira.

»Da bi jaz vedel, ne!«

»Potem je lagala.«

Hugo se je premislil in nato rekel:

»Naj le teče na sodnijo in izkleneta kar hoče. Saj ni nobena beseda resnična!«

»Res? Ali ne more Pavla povedati ničesar takega, kar bi ti lahko škodovalo?« je vprašala Elvira.

»Same izmišljene reči, drugega nič.«

Hugonovo vedenje in njegova brezskrbnost sta jo skoraj prepričala, da Pavla laže.

Tedaj pa je opazila na Hugonovi lovski suknji krvave madeže. Ustavila je konja in preplašena vprašala:

»Kaj pa je to?«

Hugo je pogledal na suknjo in prebledel. A takoj nato se je brezskrbno nasmejal:

»Prej sem streljal lisico. Žival mi je stekla pred konjem čez cesto.«

Elvira je opazila, da nima puške s seboj. Nezaupno ga je pogledala:

»Z revolverjem sem streljal,« je pojasnje-

pogodba ne sklene, določi ban ključ za plačevanje delavstva.

To so osnove in glavna načela, ki na njih temelji ta uredba. Upamo, da bo dala potrebno zaščito delavcem in delodajalcem in zagotovila potrebno skladje v podjetjih. S to uredbo preneha dosedanje izkoriščanje delovne sile, ki je v nekaterih krajih v državi dobivala komaj po 12 Din na dan.

Po tej uredbi namerava g. minister, kakor je izjavil, na osnovi pooblastil sedanjega finančnega zakona odrediti tudi izvajanje zakonskih določil o zavarovanju za primer onemoglosti in smrti in pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev.

Uredba stopi v veljavo sredi aprila

Uredba o minimalnih mezdah, sklepanju kolektivnih pogodb, pomirjenju in razsodišču je bila objavljena v »Službenih novinah« 13. t. m. in stopi v veljavo 14. aprila letos.

Kazni za prekrške

Z uredbo je tudi določeno, da se z denarno kaznijo od 100 do 10.000 Din kaznuje delodajalec, ki se ne drži minimalnih mezd. Tudi za ostale prekrške uredbe so predpisane stroge kazni, tako za delodajalce kakor za delojemalce. Denarne kazni se stekajo v sklad za nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov uredbe o ugotavljanju minimalnih mezd. Taki skladi se ustanovijo pri vsaki banski upravi. Kazni izrekajo splošna uprav na oblastva prve stopnje in je možna pritožba na višjo upravno oblastvo, potem pa je odločba izvršna. Prekrški zastarajo v šestih mesecih od dne, ko so bili storjeni.

Kmetijski delavci dobe po potrebi svojo uredbo

Za kmetijske delavce bo minister za socialno politiko s posebno uredbo odredil po potrebi minimalno mezdo in sicer v soglasju z ministrom za kmetijstvo. Dokler ti predpisi ne bodo izdani, ostanejo v veljavi dosedanje odredbe. Tako ostane dotlej v veljavi tudi uredba o viničarskem redu za bivšo mariborsko oblast iz l 1928.

Politični pregled

Finančni odbor je razpravo o državnem proračunu končal in je zdaj

proračun pred narodno skupščino,

ki je začela o njem razpravljati včeraj v sredo. V torek se je na seji skupščine med drugim razvila zanimiva razprava o tiskovni svobodi glede na resolucijo poslanskega kluba Jugoslovenske nacionalne stranke, ki zahteva nujno uveljavljenje novega zakona o tisku. Kakor znano je pred senatom predlog novega tiskovnega zakona, ki ga je vložil oktobra lani senator dr. Albert Kramer. Med interpelacijami je bila na skupščinski seji prečitana interpelacija poslanca Mravljeta Milana in tovarišev v zadevi Kmetijske družbe. Zahtevano nujnost je v imenu vlade minister pravde dr. Subotič odklonil.

V ponedeljek se je začela v stekleni dvorani banske palače

razprava o proračunu dravske banovine

Zasedanje banovinskega sveta je otvoril ban dr. Marko Natlačen, ki je takoj v začetku izročil odloke štirim novim banovinskim svetnikom: odvetniku dr. Ferdu Milerju iz Maribora, posestniku Lovru Planini iz Škofje Loke, posestniku Jakobu Kranjcu iz Topole pri Begunjah in tajniku Zveze industrijcev v Ljubljani dr. Adolfu Goliji. Razpravo o proračunu je začel g. ban z daljšim govorom, v katerem je očrtal položaj v naši banovini.

Proračun dravske banovine za leto 1937-38. se precej razlikuje od sedanjih proračunov zaradi tega, ker mora banovina po členu 41. sedanjega finančnega zakona in po uredbi o vzdrževanju ljudskih šol

prevzeti vse stroške za vzdrževanje ljudskih šol,

ki so doslej obremenjevale občine, odnosno šolske občine. Izvzeta so samo avtonomna mesta Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj. V smislu navedenih določb finančnega zakona je v novi proračun dravske banovine vnešena vsota 16.3 milijona dinarjev za vzdrževanje ljudskih šol. Od tega odpade za razsvetljavo in kurjavo šolskih prostorov in stanovanj učiteljev in služiteljev 3.4 milijona, za stanarine učiteljem 3.1 milijona, za katehetske nagrade 3 milijone, za vzdrževanje poslopij 1.05 milijona, za pisarniške potrebščine šol in šolskih odborov 0.9 milijona, za nabavo učnih knjig in šolskih potrebščin za siromašne učence 0.7 milijona, za kurivo učiteljem 0.7 milijona, za čiščenje šolskih prostorov 0.6 milijona, za šolske knjižnice, Prosvetni glasnik, slavnosti, ekskurzije in nagradne knjige 0.6 milijona, za nabavo in vzdrževanje šolske opreme 0.5 milijona, za šolske služitelje, snažitelje in kurjače 0.4 milijona dinarjev.

Za krytje teh novih izdatkov v višini 16.3 milijona.

bo uvedla banovina novo 35-odstotno šolsko doklado na neposredne davke,

ki se bo pobirala v vseh občinah razen v avtonomnih, ki same nadalje vzdržujejo ljudske šole. Dosedanje banovinske doklade ostanejo v nespremenjeni višini 60% in se bodo torej vse banovinske doklade povišale od dosedanjih 60 na 95 odstotkov.

V ponedeljek se je začelo v Atenah

zasedanje zunanjih ministrov Balkanske zveze,

za katero vlada po svetu precejšnje zanimanje. Splošno se pričakuje, da bodo državniki Balkanske zveze glede na gonjo opozicije v rumunskem državnem zboru proti Češkoslovaški slovesno naglasili pred svetom ne samo enotnost Balkanske zveze, temveč tudi vzajemnost Male antante. Hkratu pa bodo zavrnili vse poizkuse, ki gredo za tem, da se zanese med nje spor od zunaj.

Pretekli teden so zbudili precejšnjo pozornost

razgovori voditelja nacionalističnega desničarskega kluba v skupščini poslanca dr. Baričevića in glavnega tajnika bivše samostojne demokratske stranke Večeslava Vilderja.

Poleg tega je bil Vilder tudi pri predsedniku vlade dr. Stojadinoviću in imel ponovne razgovore z voditelji združene beograjske opozicije. Po svojem povratku v Zagreb je Vilder v nedeljo obiskal dr. Mačka in mu podal podrobno poročilo o svojem bivanju v Beogradu. Obisku Vilderja pripisujejo beograjski listi velik političen pomen, v Zagrebu

---

val grof. »Pa sem slabo zadel. Zato sem moral stopiti s konja in dati še en strel živali v srce. Pri tem sem se menda okrvavil.«

Elvira ni verjela niti ene besede. Izpraševala se je, kaj je Hugo prav za prav delal. Strašna slutnja je vstala v njenem srcu, ko se je vprašala, zakaj se nič več ne boji Pavle. Ali je storil kakšen zločin?

Elvira se ni mogla pomiriti. Nasprotno. Čedalje bolj jo je mučil strah in brezskrbno, samozavestno Hugonovo obnašanje jo je še bolj vznemirjalo.

Hugo se je popoldne odpeljal v mesto in se je šele pozno vrnil. Na Elvirino vprašanje je odgovoril, da o Pavli ni mogel ničesar zvedeti.

Toliko je bilo zanesljivo, da Pavla ni izvršila svoje grožnje in da še ni šla k sodišču. Vendar je postajala Elvira čedalje bolj nemirna.

Sumila je, da je Hugo s Pavlo storil nekaj takega, o čemer ne sme nihče ničesar zvedeti. Krvavi madeži na njegovi suknji so bili morda strašna obsodba.

Elvira je sklenila, da se sama prepriča in da gre zato še enkrat v hribe.

Pozno popoldne se je odpravila na pot. Ko je stopala po stopnicah, je zagledala v veži dva tujca, ki sta se pravkar pripeljala z vozom, pri katerem je stal orožnik.

Kaj je to pomenilo? Elvira je zasutila nekaj strašnega in je osupla obstala na stopnicah, kjer je ni mogel nihče videti. Tujca sta bila podobna policijskim uradnikom.

In to sta bila v resnici. Eden se je predstavil slugi kot kriminalni komisar in je zahteval, naj ga takoj pelje h gospodarju.

Preden je mogel sluga izpolniti željo, je prišel Hugo sam v vežo.

Elvira se je sklonila čez ograjo. Pozorno je napenjala ušesa in je ujela komisarjeve besede:

»Gospod grof, oprostite nam nadlegovanja! Dobil sem naročilo, naj tu poizvedujem po detektivu Filipu Smitu, katerega tudi vi osebno poznate.«

»Da, spominjam se ga,« je odgovoril Hugo z mirnim glasom. »To je vendar tisti, ki je spoznal, kakšen strup je bil v steklenici?«

»Baje je bil še pred kratkim tu na gradu,« je pripomnil uradnik.

»O tem ne vem nič,« je odgovoril Hugo in se dalal začudenega. »Morda lahko kdo od služabnikov kaj pove. Vi govorite o poizvedovanju . . .«

»Da, Filip Smit je pred štirimi dnevi izginil brez sledu.«

»Tako?« je hladnokrvno dejal Hugo. »In vi hočete tu poizvedovati o njem?«

»Da, sumi se namreč, da je bil tu nazadnje,« je pojasnil uradnik.

»Menda s tem nočete reči, da je izginil tu,« je nejevoljno odgovoril Hugo.

»Oprostite, gospod grof! To je zaenkrat samo sumnja. V vsej okolici se govori o tem. Neki mož, ki mu pravijo Kolarjev Jurij, je dejal v gostilni, naj le v gradu povprašamo, če detektiva ne bo več. Tam ga baje zanesljivo najdemo.«

Hugo se je odurno zasmejal in zaklel. Postal je bled, takoj nato pa rdeč kakor kuhan rak.

»Kolarjev Jurij? Ta lopov me je že enkrat po krivem obdolžil, zato policija pač ne bi smela toliko verjeti njegovim besedam. Če se je detektivu res kaj zgodilo, potem bo o tem največ vedel Kolarjev Jurij. Tako mislim jaz in moj sluga Jože mi je pravil, da sploh nekaj sluti.«

»Kaj sluti vaš sluga?« je pozorno poizvedoval policijski komisar.

»Tega ne vem. Če hočete, ga lahko vprašate . . .«

»Da, prosim, pokličite ga sem!«

Hugo je ukazal v bližini stoječemu slugi, naj skoči po Jožeta in Jože je kmalu prišel.

»Gospod komisar želi od tebe nekaj izvedeti,« mu je dejal grof. »Kako je bilo z Jurijem? Danes si nekaj pravil o tem lopovu?«

»Da!« je hlastno potrdil Jože. »Snoči sem ga videl s Pavlo v gozdu, ko sem šel v Zakotje. Slišal sem, da ji je grozeče dejal: ‚Če ne boš delala po moji volji, se bom nad teboj prav tako maščeval, kakor nad detektivom, ki je vohunil za menoj.'«

»Ah,« je vzkliknil komisar. »To ste slišali? Natanko, dobesedno tako?«

»Da,« je pritrdil Jože. »Stal sem za debelim drevesom ob poti, da me nista mogla videti. Prepirala sta se. Pavla ga je imenovala morilca in mu je grozila, da ga naznani. Mislil sem, da jo je hotel Jurij umoriti, ker je potegnil lovski nož. Hotel sem skočiti dekletu na pomoč, pa sta prav tedaj prišla po poti dva gozdna delavca. Ko ju je opazil, je zbežal, dekle pa je teklo v smeri proti gorski kotlini.«

»To je zelo važno,« je dejal komisar. Ali ste govorili z dekletom?«

»Ne! šel sem potem naravnost proti Zakotju,« je odgovoril zviti Jože.

pa vlada skrajna rezerviranost. Zlasti se poudarja, da je bil neposredni povod potovanja Vilderja v Beograd pritožba zaradi izvestnih dogodkov na Hrvatskem in v Vojvodini, po katerih so bili predvsem prizadeti pristaši bivše samostojne demokratske stranke. Vilder je v razgovorih s predstavniki vlade mogel posebej naglašati važnost bivše samostojne demokratske stranke, ki je glavna vez med dr. Mačkom in Beogradom. Kar se tiče združene opozicije, je Vilder mogel ponovno ugotoviti, da so odnošaji med bivšo Kmečko-demokratsko koalicijo in prvaki združene opozicije ostali na mrtvi točki zaradi nepremostljivega nasprotstva v pogledih na hrvatsko državno misel. Dobro poučeni zagrebški politiki vidijo v Vilderjevem beograjskem obisku to dobro stran, da med Beogradom in Zagrebom niti niso pretrgane, čeprav obisk sam ni imel vidnih uspehov.

Iz Londona poročajo, da je

nevtralizacija španske vojne zagotovljena.

Londonski odbor za nevmešavanje je proučil vse vprašanje in se je med zastopniki držav dosegel sporazum. Dne 20. t. m. stopi v veljavo prepoved pošiljanja dobrovoljcev v Španijo, 6. marca pa izvajanje mednarodnega nadzorovanja španske obale.

Angleška vlada je stavila parlamentu predlog, da se ji dovoli

najeti veliko oborožitveno posojilo v znesku 400 milijonov funtov šterlingov (okoli 90 milijard dinarjev),

ki bi se odplačalo v tridesetih letih in obrestovalo bi se po tri odstotke. To je največje posojilo za oborožitev, kar jih pomnijo na Angleškem v mirnem času.

Kakor poročajo iz Španije,

so si Francove čete pred Madridom priborile nekaj važnih postojank

s katerih ogražajo zveze Madrida z zaledjem. Zadnje dni je Franco pozikusil več napadov na Madrid, ki so bili po poročilu madridske obrambe odbiti. Na južno vzhodnem bojišču se je vršila v ponedeljek huda zračna bitka. V borbi za hrib Mon[illegible]ajarez, ki so ga bile osvojile vladne čete in ki so si ga Francove čete hotele priboriti nazaj, je general Franco poslal v boj 52 letal. Z madridskega letališča pa se je dvignilo 30 lovskih letal in s tako silo navalilo na Francova letala, da so se morala umakniti. Šest Francovih letal je bilo sestreljenih. Za vrhovnega poveljnika vladnih čet je bil te dni imenovan madridski poveljnik general Miaja.

V nedeljo je na shodu Domovinske fronte na Dunaju govoril tudi avstrijski državni kancelar dr. Schuschnigg med drugim o narodnih socialistih in precej neprikrito priznal, da preti velika nevarnost Avstriji iz Berlina. Ta govor ocenjuje francosko časopisje in izvaja, da je

uspešen boj proti hitlerjanstvu mogoč le tedaj, če se da ljudstvu svoboda,

če dobe široki ljudski sloji možnost, da po svojih zakonitih zastopnikih vodijo državo. Francosko časopisje tudi graja Schuschniggovo stališče glede načina, kako naj se Avstrija obrani pred to nevarnostjo. Dr. Schuschnigg se še zmerom preveč zanaša na vpliv Rima v Berlinu, na drugi strani pa postavlja zmerom bolj v ospredje vprašanje povratka Habsburžanov.

Potrebe nemške prehrane so dovedle narodnosocialistične voditelje nemške države do sklepa, da morajo začeti dirigirati kmetijstvo. Kmetijski minister je že izdelal velik načrt o popolni preosnovi kmetijskega pridelovanja in bo torej

Nemčija druga država, kjer bo kmetijstvo vodeno od države.

Glavna razlika med nemškim in ruskim vodenim kmetijstvom bo ta, da bodo v Nemčiji kmetje lastniki zemlje. Nemčija bo razdeljena na kmetijske okraje, ki se bodo skladali s političnimi okraji. Posebni uradniki bodo za vsako vas določili, kaj se sme tam sejati in pridelovati. Kmetom bodo dajali navodila kaj je za njihovo zemljo in vrsto živine najboljše. Vrhovni urednih, ki izdeluje ta načrt, je že izjavil, da mora Nemčija zmagati tudi na tem področju.

Po vsej Italiji so pretekli teden na slovesen način proslavili

osmo obletnico lateranske pogodbe, s katero je bilo sklenjeno premirje med katoliško cerkvijo in fašizmom.

Vatikanski uradi so bili v znak proslave zaprti, v cerkvah pa so se po vsej Italiji vršile zahvalne službe božje. Italijanski listi poudarjajo, da je sklenitev lateranske pogodbe eden izmed največjih uspehov fašistične Italije. Va tikan je doslej pogodbo v redu izvrševal in je tako prišlo do najlepše skladnosti med fašizmom in cerkvijo.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V Mariboru so se prodajali za kg žive teže: debeli voli po 4 do 4.50, poldebeli voli po 3.50 do 4, vprežni voli po 3.30 do 3.80, biki za klanje po 3.25 do 3.40, klavne krave debele po 3 do 3.60, plemenske krave po 2.75 do 3.25, krave klobasarice po 1.75 do 2, molzne krave po 3 do 3.50, breje krave po 2.60 do 3.20, mlada živina po 3.50 do 4.10, teleta po 4.50 do 6 Din.

KRMA. Na celjskem trgu se je prodajal metrski stot sladkega sena po 50, polsladkega po 45, kislega po 40, slame po 30 Din.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

1 nizozemski goldinar za 23.80 do 23.95 dinarjev;

1 nemško marko za 17.56 do 17.65 Din;

1 angleški funt šterling za 213.51 do 215.57 dinarjev;

1 ameriški dolar za 43.37 do 43.74;

100 francoskih frankov za 203.32 do 204.76 dinarjev;

100 italijanskih lir za 229.24 do 232.32 Din;

100 češkoslovaških kron za 152.23 do 153.33 dinarjev.

Vojna škoda se je trgovala po 392.50 do 393 Din, investicijsko posojilo pa po 87 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 7.85 Din nemški klirinški čeki pa po 12.45 dinarjev.

Sejmi

22. februarja: Teharje, Sv. Filip v Veračah, Braslovče, Velike Lašče;
24. februarja: Bučka, Kozje, Rogatec, Loče pri Poljčanah, Moravče, Žubina, Laško, Slovenska Bistrica, Beltinci, Cerknica, Črmošnjice, Lesce;
25. februarja: Toplice pri Novem mestu;
27 februarja: Ig pri Ljubljani

»Ali morda veste, kje je zdaj Kolarjev Jurij?« je poizvedoval komisar

Jože je odkimal. Nato je komisar zastavil še nekaj malenkostnih vprašanj Hugonu in se potem odpravil s svojimi spremljevalci v gorsko kotlino.

»To si dobro naredil,« je dejal Hugo, ko sta ostala z Jožetom sama v veži. »Zdaj bodo Jurija zaprli in bodo njega obdolžili, da je spravil detektiva s sveta.«

»In Pavlo tudi,« se je ostudno zasmejal Jože. »Ta se ne bo nikoli več pokazala.«

»Pst!« je opomnil Hugo, ki je začul za seboj šumenje obleke.

Ko se je obrnil, je stala pred njim baronica Elvira.

XXIV.

Izgubljena igra

Cvetka se ni motila. Rochefort se je vrnil, čeprav mu je marki to strogo prepovedal. A Cvetka je vrata zaklenila in Rochefort je zastonj ropotal in razbijal. Dekle se ni upalo oglasiti in njen strah je bil čedalje večji.

Rochefort je razbijal kakor divjak, a iznenada je odnehal. Odšel je z Blažem v svojo sobo.

»Pojdi po ključe!« je ukazal Rochefort, ko je nekaj časa hodil sem in tja.

Blaž je šel in našel ključe tam, kamor jih je navadno obešal.

Vsa vrata so bila pravilno zaklenjena, tudi vhod v rotundo. Rochefort se je pomiril

Naglo je stopil v rotundo, kjer je gorela svetilka kakor zmerom, a nič se ni zganilo. Rochefort je pogledal. Pozorno je poslušal. Iznenada je zatrepetal in glasno zaklical:

»Evgenija!«

Nihče mu ni odgovoril. Grof je zaklel, vzel slugi svetilko in posvetil ob stenah.

Premetal je odeje in blazine na postelji in divanu, pogledal je pod pohištvo in v vsak kotiček. Ko jetnice ni našel, je planil nad slugo, ga stresel, da se močni mož ni mogel skoraj obdržati na nogah.

»Ti si jo izpustil! Izdajalec! Ti si jo osvobodil! Priznaj! Povej, kje je!«

Blaž je bil tako prestrašen, da ni mogel izgovoriti besedice. Ko pa ga je Rochefort pograbil za vrat in ga v jezi hotel zadaviti, se je sluga otresel napadalca in dejal:

»Jaz ne vem ničesar. Ušla ni. Saj je vse zaklenjeno. Kako bi bila mogla priti ven?«

»Ti si ji pomagal«, je kričal Rochefort in potegnil revolver. »Glavo ti razbijem, izdajalec!«

Pomeril je z revolverjem nanj, a Blaž se je hitro umaknil nazaj. Rochefort je strašno zaklel. »Gospod grof,« se je oglasil sluga s prosečim glasom. »Poslušajte me! Jaz nisem prav nič kriv in vaš sum proti meni je neupravičen, gospod. Zvesto in vestno sem opravljal svojo dolžnost. Jaz nisem osvobodil jetnice. Čudim se, da ne uganete, kdo je to storil?«

»Strežnica, Cvetka Malinškova?« je vzkliknil grof. »Da, da, ona je to storila. Prav imaš. Pojdi z menoj. Zdaj vem, kje je.«

Kmalu potem je stopila Cvetka k markiju in Evgeniji

Oče in hči sta se med tem pogovorila. Evgenija je povedala svojo žalostno zgodbo in popisala, kako jo je Cvetka rešila.

Ko je Cvetka vstopila, je našla Evgenijo nežno naslonjeno na očetove prsi

Starcev obraz se je svetil od veselja. Potegnil je Cvetko k sebi in jo objel. Toda ona mu je obupano povedala:

»On je tu. Zaklenila sem sicer vrata, toda vem, da se bo vrnil!«

Evgenija je preplašena odskočila in prebledela. Oče pa je vzkliknil:

»Naj le pride sem ničvrednež! Naj pride, da ga prekolnem!«

»Oče! Za božjo voljo, ne!« je prosila Evgenija. Sem ne sme priti! Ti si bolan in slaboten. Jeza in razburjenje bi ti preveč škodovali.«

Cvetka je mislila, da bi bilo dobro, če bi prišel stari sluga sem. Zato je previdno odprla vrata na hodnik. Hodnik je bil prazen, nobenega služabnika ni bilo videti nikjer.

Pozvonila je Prišel je stari sluga, še ves razburjen zaradi prepira z Rochefortom.

»Gospodična,« je boječe potožil, »koliko sem moral prestati zaradi vas! Gospod Rochefort je prišel in me hudo oštel, da sem poklical zdravnika.«

»Takoj ga morate spet poklicati!« ga je odločno prekinilo dekle.

»Za ves svet ne!« se je branil Ivan.

»Gospod marki vam veleva. Takoj pojdite,« mu je ukazala Cvetka.

»Ne morem — ne smem! Če grem, me gospod Rochefort ubije!«

»Ali ste mož, Ivan? Ali se ne sramujete? Tak strahopetec! Gospod Rochefort vam nima ničesar ukazovati ali prepovedovati.

(Dalje.)

Drobne vesti

= **Nad milijardo vlog pri Poštni hranilnici.** Število vlagateljev pri Poštni hranilnici se je v januarju dvignilo za 4972 na 415.390, hranilne vloge pa so narasle za 23.8 milijona na 1005.8 milijona dinarjev.

= **Stanje naših denarnih zavodov.** Dne 31. decembra l. 1935. je bilo v naši državi 636 denarnih zavodov, od teh 583 bank in 53 hranilnic. V dravski banovini je bilo 10 bank in 29 hranilnic. Vplačana delniška glavnica je znašala 1.6 milijarde, vloge po stanju z dne 31. decembra l. 1935 v bankah in hranilnicah pa 6.9 milijarde dinarjev.

DOPISI

BOČNA PRI GORNJEM GRADU. V eni izmed zadnjih številk »Domovine« je omenil neki dopisnik iz Bočne tudi Olepševalno društvo, češ da bo ostalo brez članov. Treba pa je povedati, da je društvo imelo ob novem letu 52 članov in da se bo to število še povečalo. Nedavno nedeljo je imelo društvo občni zbor Novi odbor sestavljajo: predsednik Kropušek Franc st., gostilničar, Bočna; podpredsednik Presečnik Fr. lesni trgovec, Bočna; tajnik Hren Janko, splavar, Kropa; blagajnik Žmavc Stanko, lesni trgovec, Bočna; odborniki: Visočnik Alojz, gotilničar, Otok; Purnat Ivan, gostilničar, Bočna; Remic Franjo, občinski tajnik, Bočna; Čepljak Franc, mizar, Kropa. V nadzornem odboru sta Božič Ivan, lesni trgovec, Bočna; Žehelj Franc, splavar, Bočna. Računska preglednika sta Zavolovšek Ivan, trgovec, in Žagar Franc, zasebnik, oba iz Bočne. Razsodišče sestavljajo: Žmavc Ivan, žagar, Čeplje; Marovt Anton ml., posestnikov sin, Kropa; Krefl Leopold, lesni trgovec, Bočna. Društvo ima tudi svojo čitalnico s številnimi knjigami, več inštrumentov za tamburaški zbor, gledališki oder in drugo. Če nam bodo dopuščala sredstva, namerava društvo napraviti novo pot na Menino.

BUNČANI. Marsikaj se dogodi tudi pri nas. V novem letu so začeli močno umirati starejši ljudje, mladi pa tuhtati kako bi se ženili, ko ni denarja. Kljub kratki predpustni dobi je bilo pri nas še precej živahno, vendar večne zvestobe si pri nas ni nihče zaobljubil, saj bo še po veliki noči čas. Zima letos ne bi bila prehuda, le pota za vožnjo in hojo so strašna. Večkrat doživimo tudi kaj fantovske sirovosti in dolgoprstniških zgodb. Največjo senzacijo pa smo doživeli pred kratkim, ko se je nekdo vračal po odsluženju roka v kadru domov. Pripeljal se je do postaje v Verženju ter krenil po bližnici do Nemetove trgovine proti Bunčanom. Med potjo je srečal mlado, prikupljivo žensko, ki ga je začela kar s silo poljubovati in loviti okrog vratu, da se je je komaj otepal in naposled rešil. Prišedši domov pa je ugotovil, da sta mu zmanjkali srebrna ura z verižico in listnica, ki je bila pa prazna V njej je bilo samo nekaj važnih dokumentov. Opisano žensko so še pozneje videli v neki gostilni, potem pa jo je brez sledu odmahala

GALICIJA PRI CELJU. Malokdaj se od nas kaj več sliši. Zanimalo pa bo, da nam hočejo zdaj razkosati našo mogočno občino Veliko Pirešico, ki obstoja že od nekdaj. Požrtvovalno so se možje in fantje trudili s pobiranjem podpisov, da bi se to preprečilo. — Novoporočencev smo imeli kar štiri pare. Želimo vsem obilo sreče! Pri nas tudi prav pridno beremo »Domovino«, ki ima v naši fari precejšnje število naročnikov!

HRASTJE. (Smrtna kosa). Dober mesec dni za svojim sinom Ludvikom je končala svoje dela polno življenje g. Uršula Dolničarjeva. V starosti 78 let je po šestih dneh bolehanja podlegla zahrbtni pljučnici. Kakor je bilo vse njeno življenje samo trpljenje, tako ji tudi smrt ni prizanašala Mnogo je morala pretrpeti zadnje dni. Gospodarila je po smrti svojega prvega moža in vestno podpirala tri ogle v hiši. Po smrti drugega moža pa je morala spet prevzeti sama vso skrb, vse križe in odgovornost, da ostane grunt neobremenjen. Dvajset let je kot vdova po Ivanu Dolničarju vzorno vodila veliko gospodarstvo Znana je bila daleč naokoli kot vzorna gospodinja Pod hrapavo skorjo je bilo vroče srce. Predobra mati je vse otroke dobro vzgojila in preskrbela. Bodi ji lahka zemlja!

LJUTOMER. Nedavno je imela občni zbor tukajšnja čebelarska podružnica Ta podružnica spada med najmočnejše in najdelavnejše. To je pokazal tudi ta občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan. Na sporedu je bil tudi razgovor o naredbi o prevozu čebel na ajdovo pašo. Zbor je izrazil željo, da pri razdelitvi pasišč sodelujejo podružnice, ki so na stvari zainteresirane. — Sekvester posestev, ki jih ima v ljutomerskem okolišu mariborska Mestna hranilnica, je postal g. Magdič Ivan, posestnikov sin iz Ključarovcev pri Ljutomeru. Dosedanji sekvester g. Kikec iz Ljutomera je bil s tem razrešen te službe, ki jo je opravljal več let zelo vestno in sposobno.

MAJŠPERK. Novoizvoljeni občinski odbor je že začel delovati. V zaščito naših občanov se naslanja v resnici, kakor je obljubil, na vse svoje prijatelje pri cestnem odboru, pri banovini in v vladi. V najkrajšem času namerava zgraditi v Koritnem nov betonski most. Dokler se pa to ne izvrši, se bodo vsaj večje luknje na mostu zakrpale. Govori se, da bo poravnala prav vse za novi most potrebne izdatke tukajšnja tvornica strojil. Neverjetno to ni, saj je dala tvornica zgraditi na svoje stroške tudi brv v Stanečki vasi. Popolnoma zanemarjena občinska cesta v Lešju se bo baje kmalu tlakovala. Da se tudi tu ne bo preveč pritisnilo na siromašne davkoplačevalce, se bodo baje za to popravilo pritegnili še sicer neplačani zakoniti cestni prispevki, ki se bodo izterjali od onih, ki so pretekla leta cesto čezmerno uporabljali. — Čez potok Škralco bodo položene varne brvi, kakršne so v bivši občini Bolfenku. Visoki, delno že leta 1924. nastali, a še danes neplačani cerkveni dolgovi in ogromne obresti za 14 let nazaj se bodo baje pametno in pošteno v zadovoljstvo faranov uredili. Čujejo se celo glasovi, za kar pa seveda ne jamčimo, da bo priskočila tudi v tem pogledu domača tvornica na pomoč ter da namerava prevzeti vsa ta plačila nase, zavoljo česar vlada med tukajšnjimi občani, zlasti med onimi, ki so ta ogromni dolg povzročili, vendar še svojih predpisanih prispevkov niso plačali, že zdaj nepopisno veselje. Občinski ubožci so že prejeli knjižice z načrti, kako se naj preživljajo od hiše do hiše. Pohvalno moramo omeniti, da nameravajo občinski očetje pomagati tudi našemu organistu. Da se izvoli predpisno krajevni odbor JRZ, ki je sicer pri zadnjih občinskih volitvah že v polnem obsegu obstojal, nameravajo za prihodnje dni sklicati občni zbor, na katerem bo najbrž tudi g. Ivan Vesenjak odgovoril na znano javno pismo g. Žunkoviča. V kratkem se bo

---

Po Merku J. M.: 2

SRCE JE ZMAGALO

»Zelo milostno,« je odvrnila Vera z lahnim, zasmehljivim poklonom. »Takoj nato pa je seveda začela govoriti o svojih sinovih in njih odlikah. Vem to. Če bi jaz sedela poleg nje, bi bila v strašni zadregi. Ugovarjati njenim besedam bi bilo nedostojno, a če bi ji živahno pritrjevala, bi si gospa Klenovčeva le mislila, da sem zaljubljena v enega izmed teh zglednih eksemplarjev.«

»Neumnost, Vera. Odkod ti prihajajo take misli?«

»Prosim te, mama: mati s sinovi vidi v vsakem dekletu sovražnico, ki bi ji rada ukradla katerega izmed ljubljencev. Naša spoštovana soseda je še posebno zatelebana v svoje mladiče.«

»Mladiče...« je grajala mati. »Res smešno se čuje, ko jih tako imenuješ. Posebno Ivana, tega velikega, krepkega moža ne moreš imenovati mladiča. Sicer pa o njem nisva govorili, ker je bil prisoten. Pravkar je prispel s potovanja po Franciji. Prav ogorel je in prijeten človek. Bil je zelo dobre volje. No, skoro bi pozabila: naročil mi je, naj te pozdravim.«

Lahna rdečica je stopila v Verina lica in postajala čedalje temnejša.

Da bi skrila svojo zadrego, je Vera naglo vstala in odkorakala z verande na vrt. Utrgala je cvet španskega bezga in rekla, med tem ko je vdihavala prijeten vonj, kolikor mogoče mirno in posmehljivo: »Tako, torej ponos Klenovčeve družine je spet tu. Toliko bolj sem zdaj vesela, da te nisem spremila k njim. On bi si bil gotovo domišljal, da me je v njihovo hišo prignalo hrepenenje videti ga. Ne trpim takih moških, ki so razvajeni od sreče in od žensk!«

»To se prav tako čuje, kakor bi mu zavidala to srečo.«

»Da, da, mama! Zavidam vsakemu moškemu, ki se sme potepati po svetu in sme kaj napraviti. Če bi jaz bila moški, bi danes že tudi kaj pomenila. Vem to. Ni na svetu zlahka nekaj nesmiselnejšega, kakor je kakšno načičkano dekle, ki se zna sicer olikano obnašati, lepo oblačiti, jesti in piti, vse drugo pa ji je španska vas.«

Nenadna strastnost se je zbudila v njej. Njene oči so se vročično svetile. Nekaj posebnega jo je razburilo, a mati je slišala iz njenih besed le že često grajani odpor proti sosedovim.

Vera je odhitela k obali, pustila, da ji je hladen vetre z morja pihal v vročični obraz, in gledala z mračnimi očmi valove, ki so se dvigali v morju.

Vest, da se je Ivan Klenovec vrnil, ji je uničila blaženi mir. Ni bila pred materjo hlinila, ko je bila izdala sovražnost proti njemu. Kadar je mislila na Ivana, je vstajal v njej vroč ugovor proti razliki med njenim tihim dekliškim življenjem in njegovo moško svobodo. Ker je moški, nima samo pravice do dela, ustvarjanja, nima samo svoje lepe namestitve kot arhitekt, temveč še sme s polnimi požirki uživati življenje, zraven tega pa ga še vsi časte kot odličnega moža. Često je slišala govoriti o njegovi lahkoživosti, o njegovih pustolovskih doživljajih in o sreči, ki jo ima pri ženskah. Ker je poznala življenje samo iz romanov, se je predstava, ki jo je imela o njem, čedalje bolj skladala s podobo veseljaškega, drznega uživalca življenja, o kakršnih je brala v romanih.

Materi seveda ni priznala, koliko se njene misli pečajo s tem možem. Med tem ko je zdaj gledala v zelenkasto modrino divje se dvigajočih valov, se je zdajci prijela za glavo in zagodrnjala kakor v obrambo pred lastnimi mislimi: »Kaj me vse to briga!«

Ko pa je pozneje zagledala na morju znani ji čoln na jadra, ki ga ni bila že dolgo časa videla, je vendarle poiskala daljnogled in opazovala moža, ki je držal v rokah krmilo.

Da, bolj moški je postal. Nekoliko nepravilne poteze se zdaj bolj skladajo. Krivi nos ni videti več tako velik. Prav pristojata mu bela obleka in bela čepica na ogoreli glavi.

Med tem ko je z daljnogledom skrivaj sledila vsakemu njegovemu gibu in mu čitala veselje, da sme spet križariti s čolnom po morju, prav iz oči, ga je sama pri sebi pozdravila prisrčno veselo kot prijatelja, katerega odsotnost je bila dolgo časa pogrešala. Nato je zaprla daljnogled in čoln je bil spet daleč od nje v morju: majhna pika v valujoči modrini.

2.

Naslednjo nedeljo je Ivan Klenovec v družbi z bratom Rihardom vitkim plavolasim mladeničem obiskal Podgorškove. Adela se jima je vljudno klanjala, a Vera si je prizadevala izravnavati materino ljubeznivost s hladnimi besedami. Mladi Rihard je bil zaradi tega slabe volje, med tem ko je Ivan

ustanovila tudi tukaj Kmečka zveza. Tozadevna pravila s pripravljalnim odborom so že bila odobrena baje 22. avgusta l. 1936, a občnega zbora še do danes ni bilo. Govori se, da še nimajo primernega človeka za predsednika. Najbrž jim bo morala tudi v tej zadevi pomagati tvornica. Sicer je pa vse v redu. Vsi smo zadovoljni.

MOŠNJE-LJUBNO. Dne 2. t. m. je poteklo eno leto, odkar so se vršile v naši občini volitve. Bile so to prve volitve pod JRZ. Zdi se nam potrebno poklicati v spomin važne dogodke pred volilno borbo in po njej. Omeniti moramo prve izstrelke težkega kalibra v »Gorenjcu« kot v uvod v ofenzivo proti celotni upravi občine, osobito pa proti spoštovanemu in zaslužnemu predsedniku Valentinu Tonejcu, nato pa v drugih časopisih — vse pod geslom »Namen posvečuje sredstva«. Namen teh dopisov je bil osumiti upravo in ostali občinski odbor raznih nepoštenih dejanj, zaradi česar se je po dogovoru zahtevala revizija, ki se je izvršila tik pred volitvami, ko smo imeli kandidatno listo že sestavljeno. Uprava in ostali odbor sta bila razrešena, predsednik g. Tonejc vržen iz občinske pisarne, čeprav se je pritožil na upravno sodišče, in to dva dni pred volitvami. Že imenovana volilna komisija je bila premenjena in nove volitve prenešene v lokal romarskega doma na Brezjah. Po odstavitvi predsednika se je šušljalo od ust do ust, kake poneverbe so prišle na dan in kaj se je vse našlo zapisano v knjigah. Pa je prišel februar. Računali smo, da bo dobil mož z Broščarjevega klanca 100% glasov, toda človek obrača, Bog pa obrne, zmotili smo se za 50%; naši so bili iz jekla, odpadli so samo slabiči, ki so upali, da se bosta 3. februarja cedila po jarkih med in mleko, po plotovih pa bodo nasajene klobase. Prišlo je grenko spoznanje, da tudi g. Pangerc ne more izprositi od Marije z Brezij, da bi se naredil kak čudež. Po volitvah smo pričakovali dan za dnevom povabila na sodišče. Občani so pričakovali razkritje vseh sleparstev, toda spet razočaranje. Namesto tega je prišla od upravnega sodišča v Celju rešitev pritožbe gospoda Valentina Tonejca, da se mu ne more dokazati niti ena para v škodo občanov. Tako je dobil g. Tonejc sijajno zadoščenje za vsa obrekovanja. Upamo pa tudi, da ni daleč čas, ko bodo tudi občani popravili zmoto, storjeno 2. februarja lani in mu tudi oni dali svoje zadoščenje. Kaj pa dela občinski odbor? Pričakovali smo, da bodo gg. odborniki pokazali kaj pobude in novih zamisli v dobro občanov, zlasti siromakov. V prvi proračun so vnesli za občinske ubožce okroglo 20.000 Din. Ta vsota bi zadostovala, da se vsi ubožci oskrbe in še nekaj bi ostalo za vse druge nepredvidene izdatke, ki spadajo pod to postavko. Pa so vzlic temu sklenili, da se ubožci prehranjujejo od hiše do hiše. Kdor se pa temu protivi, mu ubožca na njegove stroške pošlje v bližnjo gostilno za toliko dni, kakor ima predpisanih. G. Tonejc, prejšnji predsednik občine, je dosegel, da je dobila občina zaradi zakona o razlastitvi veleposestev, pašne pravice na planini Pungratu, katere bi uživali siromašnejši posestniki, gospod Pangerc pa je sklical za dan 2. februarja krajevni zbor, ki naj sklepa o teh pridobljenih dobrinah za ubožnejše sloje. No in sklenil je, da se pašne pravice prodajo onim, ki imajo denar. Mislimo, da si lepše proslave obletnice zmage ni mogoče zamisliti. Te pašne pravice so bile cenjene na 106.000 Din, medtem ko so bile danes prodane za 9000 Din.

NARAPLJE PRI PTUJSKI GORI. Poročila sta se g. Martin Žunkovič, posestnikov sin na Ptujski gori, z gospodično Marijo Čretnikovo, iz ugledne rodbine v Stopercah, in g. Anton Auguštin, posestnik na Slapah pri Ptujski gori, z gdčno Amalijo Kešpertovo od Sv. Bolfenka pri Majšpergu. Bilo srečno!

PLANICA PRI FRAMU. Dne 23. januarja smo položili k večnemu počitku daleč naokrog znanega vzornega in naprednega gospodarja Valentina Predana. Bil je blag mož, prava pohorska korenina in kremenega značaja. Pri zadnjih volitvah je glasoval po svoji spoznavnosti za opozicijo. Njegov pogreb je bil izredno lep. Blag mu spomin. — Te dni je stopila pred oltar k poroki naša domačinka Genovefa Sternova, po domače Hojnikova. Preselila se bo v Morje pri Framu. Želimo ji na novem domu obilo sreče in zadovoljstva! »Domovina« se tudi tod okoli mnogo bere. Kdor je še nima, naj jo naroči, saj nudi za majhen denar mnogo dobrega štiva!

SV. JURIJ OB JUŽNI ŽELEZNICI. (Smrtna kosa). Za zmerom se je poslovil od nas v starosti 27 let Dobnik Anton, ki je bil po odsluženju vojaškega roka uslužben pri pošti. Najprej je služboval v Ljubljani. Ker se ni počutil zdrav in je menda slutil, da se njegovo življenje nagiblje proti večeru, si je želel premestitve v svoj domač kraj. Še nekaj časa je vršil poštno službo v Grobelnem. Ker ga je bolezen čedalje bolj mučila, je zapustil službo in se vrnil na dom. Legel je v bolniško posteljo in je več zapustil. Kako priljubljen je bil Tonček, je pokazal njegov pogreb. V imenu sorodnikov in drugih se je na domu poslovil od njega njegov brat, fantje pa so mu zapeli ganljive žalostinke na domu in na pokopališču pri Sv. Juriju. Ob odprtem grobu se je poslovil od prezgodaj umrlega kanonik g. Mikuš. Spavaj v miru, dragi nam Tonček!

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Na pustno nedeljo je Izobraževalno društvo »Lipa« priredilo igro »Stari grehi« in nastop pevskega zbora. Obisk je bil zelo lep. Igralci so se vsi brez izjeme dobro izkazali, zaradi česar so bili od dobro razpoloženega občinstva deležni obilnega priznanja. Zvečer istega dne je bil v proslavo 35letnice društveni družabni večer, ki je bil tudi dobro obiskan in je vladalo na njem prijetno domače razpoloženje. — Občni zbor gasilske čete, ki se je vršil pred mesecem, je bil zaradi nekih formalnih pogrešk razveljavljen in se je 14. t. m. vršil ponovno. Zbor si je izvolil z nekaterimi izpopolnitvami staro upravo. Ljudje, ki so v gasilsko organizacijo hoteli zanesti politiko in z njo nered in prepire, so se pošteno uračunali, kajti njih namen tudi to pot ni uspel in je zadeva končno urejena v splošno zadovoljstvo članstva in občinstva, ki misli s svojo glavo in je vse hujskače gladko odklonilo. — Nedeljsko predavanje Roberta Košarja o domači zgodovini je bilo izredno dobro obiskano, saj je bil šolski razred do zadnjega kotička zaseden. Spet nov dokaz, da dela Društvo kmečkih fantov in deklet roko v roki z vsemi našimi organizacijami in v splošno zadovoljstvo vaščanov. — Sedmi redni občni zbor Društva kmetskih fantov in deklet bo v nedeljo 7. marca ob pol 15. v Narodni hranilnici in posojilnici. Dnevni red običajen. Vabljeni člani in prijatelji. Fantje in dekleta, pridružite se našim vrstam!

ŠMARTNO PRI LITIJI. Tistemu anonimnemu dopisniku, ki je nedavno objavil dopis v »Domoljubu« iz Šmartna pri Litiji, rečem: »Kjer osel leži, tam dlako pusti«. Če

---

spretno odgovarjal na vse zafrkljive besede. Vera je morala kar občudovati Ivanovo ljubeznivost in spretnost, ki sta se tako prijetno ločili od trde samozavesti njegovega brata. Vendar pa se je jezila, da je Ivan ni kar nič smatral za resno in da se nikakor ni dal oropati za svojo zadovoljno ravnodušnost.

Nekaj dni pozneje je Vera v svoje živahno presenečenje prejela povabilo na obed pri Klenovčevih Najrajši bi bila povabilo s kakšnim vzrokom odklonila, toda materi, ki je povabilo smatrala za posebno počaščenje, ni mogla reči, da se boji sestanka z Ivanom. Sramovala se je sama pred seboj, ker si je morala priznati strahopetnost.

V udobnih prostorih Klenovčeve vile je bilo zbranih že več gostov, ko je vstopila Vera. Med imeni je slišala tudi ime gledališkega ravnatelja Gorjupa. Ta jo je zanimal. Bil je starejši mož s trudnimi očmi. Spomnila se je očeta, ki bi mu ravnatelj Gorjup gotovo lahko pomagal.

Gorjup je bil izredno ljubezniv. Veri se je skoro zdelo, da se stari mož želi pobliže seznaniti z njo, in da je bila prav zaradi njega povabljena v vilo.

»Jaz sem vas večkrat občudoval iz okna svoje ribiške kočice, gospodična,« ji je rekel in se blagohotno nasmehnil. »Gledal sem vas, ko ste sami veslali s čolnom mimo moje hišice. Prav veseli človeka, če vidi damo, ki se ne boji ne solnca, ne vetra in ne napora.«

»Saj sem tudi napol kmetica,« je odvrnila Vera in začela veselo kramljati o svojem življenju ob morski obali. Veselilo jo je očitno zanimanje, s katerim jo je poslušal resni mož.

Ravnatelj je povedel Vero k mizi in se je, kakor je kazalo, še nadalje odlično zabaval z njo. Mož je zelo rad govoril in Vera ga je zvesto poslušala in se prisrčno smejala njegovim teatrskim zgodbicam, ki jih je imel neizčrpno zalogo. Prvič v življenju si je prizadevala ugajati z vsemi sredstvi, ki so ji bila na razpolago. Kar začudila se je svoji nadarjenosti za koketiranje. Doslej je bila zmerom postala plaha in neprijazna, kadar se ji je približal kakšen moški, do katerega ni bila čisto ravnodušna. Zdaj pa gre za to, da si zaradi očeta pribori naklonjenost vplivnega moža. Kaj ni najplemenitejša namera, da pokoplje vse svoje lastne želje in si postavi za veliko življenjsko nalogo: pomagati očetu do zaželenega uspeha njegovih dram in ga sprijazniti z materjo. Odreči se hoče svoji sreči, samo da ustvari srečo svojih staršev.

Z vročimi lici in dobro razpoložena se je vrnila domov. Saj je bila imela priložnost govoriti z ravnateljem o dramah svojega očeta. Gorjup je kazal največje zanimanje zanje in jo je prosil, naj mu jih pošlje, da jih bo prebral. To bo skrivaj storila. Oče ne sme izvedeti, kako se bo borila za njegovo slavo.

Ravnatelj Gorjup se je zaradi nujnih opravil moral za nekaj dni vrniti domov. Najel pa si je bil že stanovanje za bližajoče se dolge gledališke počitnice. Veri je pri slovesu zagotavljal, kako zelo se veseli, da bo smel spet na Jadran. Vedela je, da bo do tedaj prečital zadnjo očetovo dramo, in je upala, da jo bo dobro ocenil.

Te misli so jo zadnje dni tako čisto zavzemale, da je že verjela, da je našla železen oklep, s katerim je njeno srce zavarovano pred svojim lastnim hrepenenjem.

O, kolikokrat misli človek z dvajsetimi leti, da je našel kamen modrosti in da se je že vdal v usodo. Vendar pa je treba samo primernega trenutka, in vsa pamet mine človeka, a mlado srce spet pleše svoj blazen ples, razburkano od vročih želj.

Nekega popoldneva je sedela Vera na verandi in gledala, kako so morski valovi postajali čedalje večji in mračnejši. Bila je sama doma.

Oče je bil moral spet prevzeti uredniško delo in je bil že nekaj dni odsoten. Mati pa se je odpeljala na neko popoldansko domačo prireditev. Vera je lahko s polnim užitkom gledala divjanje morja. Najprej je bilo morje sumljivo mirno, nato so se začeli valiti proti obrežju valovi in vihar je zadivjal.

Za trenutek se ji je zahotelo, da bi se peljala s čolnom v ta vihar. Potem pa se ji je zazdelo, da bi bila to le predrzna igra z nevarnostjo, in zadovoljila se je s tem, da je z daljnogledom opazovala razburjeno vodovje in čolne, ki so bežali proti obrežju

Kmalu je bilo čisto samotno na morju in ob obali. Zdajci pa je skozi daljnogled zagledala nekaj novega. Velik čoln na jadra je bil še zunaj na morju. Vera je spoznala po svetlomodri barvi, da je čoln last izposojevalca čolnov Jankoviča.

»Mladi nevedneži, ki niti ne slutijo, v kakšni nevarnosti so!« si je mislila in trepetaje opazovala čoln. Neurje je postajalo čedalje hujše.

Nenadno je prestrašeno vzkliknila. Močan sunek viharja je prevrnil čoln. Videla je, da

ste mož poštenja, pravice in resnice, objavite v prihodnji številki svoje ime in se bova pogovorila javno. Izvedeli boste, da hranim pismo s prošnjo, naj ne kandidiram proti JRZ. Izvedeli boste marsikaj o obračunih in praznih blagajnah. Izvedeli boste, da še danes niso v redu vsi računi iz one velike dobe, ko sem jaz prevzel polne blagajne. Izvedeli boste nekaj o zahrbtnem napadanju na bivšega župana g. Drčarja, ki ga v dopisu povzdigujete do nebes. A kaj ste delali z njim pred meseci, ko ste ga vrgli iz sedanjega občinskega odbora? Ali imate še kaj čuta časti? Podpišite se s polnim naslovom. H koncu še pristavljam, da se mi čudno zdi, kako je mogel dopisnik poveličevati g. Strmana Alojzija, ki ga je tako slovesno postavljal najprej za župana, ker pa to ni šlo, kot drugega na listi. Kaj ne ve, da je moj brat in da pravi pregovor, »da jabolko ne pade daleč od drevesa?« Bog zna, kaj boste o njem povedali po treh letih. Torej javite se in pogovorila se bova. Strman Josip, bivši župan.

ŠT. JANŽ PRI VELENJU. V naši občini imamo več društev: gasilsko, sadjarsko, čebelarsko, prosvetno in druga, ki pa pretežno mirujejo. Dobro bi bilo, da bi se pri nas ustanovil Sokol, kar bi bilo zelo koristno za našo mladino. Morda bi se potem oživela tudi druga društva. — Pred kratkim so premestili šolskega upravitelja g. Bratkoviča in njegovo soprogo. Pri nas je služboval polnih deset let v zadovoljstvo vseh občanov. Doslej še nismo dobili drugega učitelja in vse delo je zdaj na ramah priljubljene učiteljice gdč. Silvestrove. — Na novega leta dan je priredila sadjarska podružnica pod vodstvom g. župnika igro »Logarjeva sinova«, ki je bila slabo obiskana. — Naj se spomnim še naših cerkvenih pevcev, ki so po odhodu g. Veissa zelo zaostali in ni več tako ubranega petja, kakor prej, se pač vidi, da potrebujemo dobrega pevovodjo. — »Domovina« je po Št. Janžu precej razširjena in jo vsi radi čitamo, čeprav jo nasprotniki imenujejo brezbožno, kar je pač le grdo obrekovanje.

VITAN PRI SREDIŠČU. Preteklo nedeljo se je vršil v bolfenski šoli izredno dobro obiskan redni občni zbor vitanske gasilske čete. Predsednik g. Franc Mlinarič je otvoril zbor in pozdravil zastopnika župe g. Antona Kolariča, zastopnika občine g. Jožefa Breznika in vse člane. Iz poročil posameznih funkcionarjev je razvidno, da je bilo društveno delo v pretekli dobi zadovoljivo in da so se spori, ki so nastali v zadnjih letih, čisto poravnali. Tudi število članov se je znatno dvignilo. Dolg, ki je nastal z gradbo doma, je poravnan in ima društvo že nekaj gotovine, za katero se bodo nabavile potrebne nove cevi. Ker je okoliš čete zelo obširen in zaradi ozemeljskih prilik v izvestnih letnih časih z veliko prevozno brizgalno, spravljeno v Vitanu, ponekod nedostopen, se je splošno izražala želja, da se nabavi še ročna prenosna motorka, ki naj bo spravljena pri Sv. Bolfenku. Pri volitvah z vzklikom je bila izvoljena tale uprava: predsednik Franc Mlinarič, poveljnik Jakob Munda, namestnik Čurin Stanko, tajnik Ludvik Lukman, blagajnik Bolfenk Gregorinčič, orodjar Peter Majcen, odbornika Ignac Zadravec in Jožef Ročkar. Nadzorni odbor sestavljajo Karel Dečko, Matija Smodič, Ciril Zabavnik, Franc Šegula in Ciril Zorec. Imenovani so znani kot marljivi gasilci, zato upamo, da bodo v upravo uvedli red in disciplino, kar bo prineslo naši četi ugled pri občinstvu, ki bo rado podpiralo njena stremljenja. Tako se bosta vrnila tudi sloga in tovarištvo.

VOJNIK. Dramski odsek Sokola nas je prav prijetno presenetil z novo Schurekovo komedijo »Pesem s ceste«, kakršnih le malo vidimo na podeželskih odrih. To je velik uspeh, da se lotijo tako težkega dela, za kar gre zasluga izurjenim članom drmske družine. Igra je doživela pri nas sijajen uspeh, kar je samo dokaz, da se je naš sokolski oder dvignil na ono višino, da se lahko kosa z mnogimi drugimi najboljšimi odri. V spretni režiji br. Zorka je igra nudila vsem posetniko mobilo užitka. Mnogo smeha je zbujal dobričina Krištof (br. Gorenšek). Njemu polnovreden tovariš je bil pijani Karel (br. Zorko). Posrečen tip cigana Miška je postavil na oder br. Kuhar. Ženski vlogi Ane in Katice sta lepo podali sestri Ribičeva in Gorečanova. Konrad (br. Gorečan) je bil odličen. V vlogi stražnika je prejel »odrski krst« br. Pušnik, ki se je prav dobro odrezal in mu želimo na tem področju kar največ uspeha. Pozdravljamo ukrep, da je mladini vstop k predstavam zabranjen, vendar želimo, da se dramska družina spomni s kakšno primerno igro tudi naše mladine!

Domače novosti

* **Narodnim poslancem so povišali dnevnice.** Na nedavni seji narodne skupščine je bil sporočen narodnim poslancem sklep upravnega odbora, da se jim povišajo posebni prispevki za nepredvidene izdatke od sedanjih 50 na 100 Din, in sicer tako, da stopi povišanje v veljavo od začetka proračunskega leta 1936/1937. Narodna skupščina je ta sklep soglasno sprejela. Vsak narodni poslanec dobi za čas od aprila l. 1936. do konca februarja l. 1937. 18.000 Din, v bodoče pa namestu 1.500 Din 3.000 Din mesečno poleg dnevnic.

* **Vsi morajo biti zadovoljni.** V Seretlijah pri Bosanski Dubici so imeli srbski zemljoradniki shod, na katerega je poslal dr. Maček svojega zastopnika poslanca Toma Baburića. Na shodu je prvi govoril dr. Brana Čubrilović in je zaključil svoj govor z besedami: »Te dni sem bil v Zagrebu pri dr. Mačku, ki mi je rekel: ‚Vse bo dobro v prav kratkem času!'« Za njim je govoril Tomo Baburić, po poklicu kmet. Izvajal je med drugim: »Želimo skleniti sporazum z vsemi skupinami, ki zastopajo načela demokracije, tudi z Jugoslovensko radikalsko zajednico. Zahtevamo popolno rešitev hrvatskega vprašanja in odklanjamo vsako delno rešitev. S povratkom inž. Košutića v domovino se ni nič spremenilo v političnem položaju. Košutića smo potrebovali doma, zato se je tudi vrnil. Že leta 1904. je Stjepan Radić razglasil Jugoslavijo, ko je v Beogradu zaklical: ‚Živel kralj Peter, prvi jugoslovenski kralj!' Hrvati so prišli v Jugoslavijo, da bi bili enakopravni, in so zahtevali, da se država uredi po svobodni volji vsega naroda. Mi nismo proti državi. Mi smo za to državo, toda jo je treba urediti tako, da bodo v nji lahko živeli vsi in se svobodno razvijali. Naše gibanje je narodno, ne razredno, in mi se nadejamo, da pride čas, ko se bo izvršila ureditev države in bodo zadovoljni mesto in vas in ves narod.«

* **160 delavcev ob zaslužek.** Podjetje Dukić na Dobrni pri Trbovljah je zaradi skrčenega obratovanja odpovedalo delo s 15. t. m. okrog 160 delavcem. Verjetno je, da se bo na jesen delo spet povečalo in utegnejo biti odpuščenci spet sprejeti. Želeti je, da bi se začela kaka večja javna dela, kjer bi bilo mogoče

---

se je nekaj postav krčevito oprijemalo robu ladjice. Gotovo so tudi klicali na pomoč, a kdo naj bi jih slišal iz divjega šumenja. Zraven pa je še strašno grmelo.

Ni premišljala, oblekla se je v dežni plašč, potegnila kapuco čez glavo, skočila k obrežju in odpela divje zibajoči se čoln.

Misel, da je edina priča smrtne nevarnosti neznanih ljudi, jo je tako prevzela, da je z vso silo veslala naprej, ne da bi pomislila, ali bo sploh mogla dospeti do ponesrečencev. Toda kmalu je občutila, da dobra volja in pogum ne zadoščata, ker nima dovolj moči, da bi se s čolnom upirala viharju. Vendar je vztrajala, dokler ni vihar potisnil čolna nazaj k obrežju.

Kaj naj stori? Ali naj pokliče služkinjo? Toda služkinja se ne upa na morje niti v lepem vremenu. Zato bi jo le ovirala in ji nič ne koristila.

Tedaj je pogledala proti sosedni vili in zapazila visoko postavo v dežnem plašču, ki je po dvorišču stopala sem in tja.

»Gospod Klenovec, gospod Klenovec!« je zaklicala Vera. »Prosim, pridite takoj! Neka jadrnica se je prevrnila. Ubogi ljudje visijo na ladjinem robu!«

Razburjeni glas je prispel na njegovo uho. Ni razumel, za kaj gre, a videl je plesati čoln po valovih in v njem žensko, ki ga je skušala obvladati. Hitro je planil k morju in že je bil v čolnu. Sedel je na klop nasproti Veri in s smejočimi se očmi zagledal v njen obraz, obdan od kapuce, in v njene temne kodre, ki so ji vihrali čez čelo.

»Kaj ste rekli, gospodična Podgorškova? Jadrnica? Kje pa?«

»Niste je mogli opaziti, ker zakriva drevje razgled!« je v naglici pojasnila in začela krepko veslati. »Gledala sem skozi dalnogled. Več ljudi je v nevarnosti.«

Ivan se je obrnil in zgrabil za drugi par vesel.

»In vi hočete v ta vihar?« je rekel preko ram. »To ni za vas, gospodična! Poklical bom svojega brata!«

»Ne!« je odvrnila odločno. »To bi trajalo predolgo časa. Nikar ne mislite, da se bojim viharja. Žal, sama nisem mogla naprej. V dveh pa bo že šlo. Imam prav toliko poguma in moči kakor moški!«

In res je čutil, kako močne in vztrajne so bile roke, ki so z njim sodelovale. Dvojno veslanje je premagovalo divje valove

S pravo vnemo sta oba mlada ognjevita človeka prenašala hladen veter in nista občutila kapelj, ki so jima padale v obraz. Ne da bi govorila, sta čutila ponosno veselje na skupnem premagovanju nevarno se vzpenjajočih valov, na skupni borbi. Bila sta, kakor izločena iz udobne enoličnosti prosvetljenega življenja, kakor z divjimi silami narave se boreča prirodna človeka. Prijeten občutek skupnosti ju je spreletaval. Bilo je nekaj čudovito vznemirljivega zanjo v tej veliki samoti, v kateri sta prvič bila čisto sama: krepki mož in njegova močna tovarišča, ki se je z razumevanjem prilagajala njegovemu veslanju.

Tedaj je zadonel skozi vihar žalosten klic na pomoč.

»Vztrajajte! Samo še nekaj minut! Prihajamo!« je zavpil Ivan z glasom, ki je bil tako močan, da je obvladoval šum viharja. Nekaj časa sta gonila čoln v mokri sivini, pod močnim dežjem, ki jima je zdaj zdaj zastrl razgled. Pa se je zasvetil dolg blisk preko morja. Čisto blizu se je pokazala prevrnjena mala jadrnica, plavajoča po morju, ne da bi se potopila. Za rob ladjice so se krčevito držali trije mladi ljudje

Naposled sta reševalca dosegla svoj smoter in zagledala tik pred seboj tri od mraza in strahu se tresoče blede obraze. Zdaj je prišlo najtežavnejše in najnevarnejše opravilo: kako spraviti vse tri v močno zibajoči se čoln.

Vera tudi v tem trenutku ni izgubila poguma, s katerim je veslala skozi neurje. Blaženo zaupanje v moč in spretnost njenega spremljevalca je bilo v njej, kakor da ji vpričo njega vsa jeza neurja ne more do živega. Ivan se je vlegel na tla in med tem ko je Vera izkušala z veslom proti vetru vzdržati ravnotežje je iztegnil roke.

»Pridite brž! Drug za drugim! Samo pogum! Pomagal vam bom!«

Ledeno mrzle roke so prijele njegove. Mehko telo se je pritisnilo za trenutek na njegove prsi. Čoln se je močno zibal, toda mokra, v plašč oblečena oseba je bila že rešena in je dvignila glavo z belo čepico, kakor bi se pravkar zbudila. Bila je mlada ženska, ki je bila lepa kljub bledim licem in bledim ustnicam. Rešitev mladenke je izvabila obema mladima moškima, ki sta se še držala za rob ponesrečene jadrnice, vzklik olajšave. Sama sta se splazila v čoln s spretnostjo izurjenih telovadcev. Ko so bili vsi trije rešeni, je čoln z vso naglico spet hitel proti obrežju, saj je bilo pričakovati, da se bo neurje še stopnjevalo.

(Dalje.)

te delavce, izmed katerih so mnogi družinski očetje z otroki, zaposliti.

* *Živahen zbor čebelarjev prevažalcev proti ban. uredbi, ki omejuje prevažanje čebel* na pašo, je bil v nedeljo v Ljubljani Pred polno dvorano Delavske zbornice je otvoril zborovanje predsednik akcijskega odbora Ivo Verbič in orisal zgodovino borbe, ki je akcijski odbor priklicála na dan. Iz resolucije povzemamo naslednje ugotovitve in zahteve: Čebelarji-prevaževalci, pa tudi večina naprednih čebelarjev dravske banovine, zahtevamo popolno svobodo za izkoriščanje izdatnih ajdovih in vseh ostalih čebeljih paš. Naredbe, ki omejuje prevažanje čebel na pašo, naj se takoj razveljavijo, sicer grozi popoln polom čebelarstvu, posredno pa tudi sadjarstvu in semenogojstvu v večini krajev Dolenjske, Gorenjske, Notranjske in Ljubljane z okolico, pa tudi večjemu delu južne Štajerske same Velika krivica je, da naš kmečki čebelar ne more več tako prosto in enostavno prevažati čebel, kakor jih je še do leta 1933. Po svoji stari navadi si naloži panje na voz in išče primernega pasišča, a ker ga zaradi hujskanja nekaterih slabo poučenih nevoščljivih in sebičnih domačinov povsod odklanjajo, tava s svojim tovorom po več dni okrog, včasih v največji poletni vročini, izgublja čas in ugonablja čebelji zarod. Sebičneži in nevoščljivci se pritožujejo, da čebelarji iz drugih krajev pripeljejo preveč čebel na njihova pasišča. Izkušnja pa je pokazala, da na dobrih pasiščih tudi večje število panjev za višino donosa ne prihaja v poštev. Da pripeljane čebele neukim domačim čebelarjem včasih izropajo njihove panje, je po večini krivda njih samih, ker ne znajo pravilno ravnati s čebelami. Od leta 1933 dobivajo čebelarji vsako leto nove prevozne naredbe in vsaka je zanje slabša od prejšnje. Vsaka omejitev pa je le v veliko škodo čebelarstvu in narodnemu gospodarstvu sploh. Namera oblastev, da bi se uradno določila pasišča za prevaževalce, je neizvedljiva. Iz vseh naštetih in še drugih razlogov predlagajo zborovalci banski upravi, da takoj ukine vse naredbe o prevažanju čebel na pašo, ki groze uničiti to gospodarsko panogo v pretežni večini krajev naše domovine.

* **Zbor upokojenih železničarjev** je bil v nedeljo v »Lloydovi« dvorani v Ljubljani. Zbor je vodil predsednik Šalamun Ivan in v svojem poročilu opisal vso bedo železniških upokojencev vseh vrst. Zlasti uredba z dne 1. novembra 1935. je zelo prizadela upokojence in se zato bore proti njenim trdotam in nepravilnostim. Iz tajnikovega poročila je razvidno veliko delo odbora. Organizacija je imela 624 članov, izmed katerih je umrlo 16. Prošenj in pritožb je društvo odpravilo 51, potem 12 deputacij in 480 intervencij. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika spet Šalamun Ivan s celotnim dosedanjim odborom.

* **Opozorilo splavarjem na Savi.** Vsi splavarji, ki splavarijo po Savi, naj do konca meseca februarja ne splavarijo. Do konca februarja bo zaprt glavni desni rokav Save pri vasi Lučku, kar je potrebno zaradi izvedbe osnovne regulacije Save od Podsuseda do Zagreba. Ker se splavarji za zdaj po večini poslužujejo za splavarski promet omenjenega desnega rokava Save pri vasi Lučku, se opozarjajo, naj se pri vožnjah dosledno drže levega obrežja Save. Ob levem bregu Save bo reka ostala za splave plovna. Ako se splavarji tega opozorila ne bi držali, se jim utegnejo pripetiti nesreče, združene s precejšnjo škodo.

* **Uvoz avtomobilov naglo narašča.** Leta 1933. smo uvozili 100 tovornih in 182 osebnih avtomobilov v vrednosti 10 milijonov dinarjev. Leta 1934. je prišlo v našo državo že 152 tovornih in 340 osebnih avtomobilov za 17 milijonov, v letu 1935. 205 tovornih in 970 osebnih za 39 milijonov, lani pa 427 tovornih in 1228 osebnih v vrednosti skoro 56 milijonov dinarjev. Od leta 1933 se je torej uvoz avtomobilov v našo državo povečal za sedemkrat.

* **Veržej dobi orožniško postajo.** Orožniška postaja v Križevcih se bo najbrže preselila v Veržej.

* **Po 23 letih iz ruskega ujetništva.** Te dni se je preko Avstrije pripeljal v Maribor 47-letni Mato Belko, po rodu iz Podgorja pri Zagrebu. S seboj je privedel ženo Rusinjo in pet otrok. Belko je odšel 1914. leta s hrvatskim domobranskim polkom na fronto in je bil v Bukovini od ruske vojske ujet. Nato je 23 let živel v Rusiji, kjer se je tudi poročil.

* **Naše železnice v lanskem letu.** Po podatkih generalne direkcije so prevozile naše železnice lani 42,911.215 potnikov, predlanskim pa 36,863.693 ali za 16.40% manj.

* **Izvoz žab, polžev in pijavk.** Po uspelem izvozu polžev iz Medmurja in Prekmurja v tujino se zdaj pripravlja izvoz žab. Kakor polže bodo tudi žabe izvažali po večini v Francijo. Doslej so tja izvažali le žabe iz Dalmacije, največ iz okolice Metkovića. Ker so medmurski kmetje pri izvozu polžev precej zaslužili, se z veliko vnemo lotevajo priprav za izvoz žab. Žabe morajo žive uloviti in jih žive prinesti na postaje, kjer se zbira to izvozno blago. Tam žabe ubijejo in jim odsekajo krake. Ostanki se preparirajo za hrano perutnine. V Medmurju in Prekmurju pa bodo lovili tudi pijavke, ki jih bodo prav tako izvažali v tujino.

* **Sejmi na Blanci.** Občina Blanca si je izposlovala štiri nove živinske in svinjske sejme, za katere so prosili že naši predniki pred 50 leti. Prvi izmed teh sejmov bo 26. t. m. Vabljeni kupci in prodajalci, zlasti ker bo ta sejem stojnine prost.

* **Mestna hranilnica v Celju bo postala zopet likvidna.** Mestna občina celjska je prosila pri Državni hipotekarni banki za posojilo v znesku 8 milijonov dinarjev za plačilo dolgov, ki jih ima mestna občina pri Mestni hranilnici v Celju in nekaterih drugih zavodih. Upravni odbor Državne hipotekarne banke je zdaj odobril 5 milijonov dinarjev posojila in jih sklenil nakazati samo Mestni hranilnici. S tem bo postala Mestna hranilnica, ki je prejela že prej od omenjene banke 3 milijone dinarjev na račun, ki ga ima Mestna hranilnica mariborska pri Mestni hranilnici celjski, spet likvidna, kar bo ugodno vplivalo tudi na ostale denarne zavode in na gospodarstvo v Celju sploh.

* **Obup starega Ljubljančana.** Od svojcev je pred dnevi neznano kam odšel čevljarski mojster in trgovec s čevlji, 47letni Karol Blas, stanujoč v Wolfovi ulici v Ljubljani. Bil je že dolgo časa potrt in je večkrat kazal znake živčne razkrojenosti. Domači so sprva menili, da je odšel kam na obisk in da se kmalu vrne, ko se pa to ni zgodilo, so ga začeli iskati okrog znancev. Trud pa je ostal zaman. Predzadnjo nedeljo je pa neki domačin v Brežicah na poti čez most opazil za grmom ob obrežju Save nekaj črnega. Stopil je bliže in našel za grmom lepo zravnano obleko. V obleki sta bila tudi listnica in pismo brez naslova, zraven pa listek z besedami: »Najditelj obleke se naproša, da pismo odda orožništvu v Brežicah, to pa policiji v Ljubljani.« Najditelj je takoj obvestil orožnike, ti pa policijo v Ljubljani, ki je obvestila sorodnike pogrešanega Karla Blasa v Ljubljani. Ugotovljeno je bilo, da je obleka last pogrešanega Blasa. Iz tega se da sklepati, da je Blas skočil v Savo.

* **Čudna smrt starega obrtnika.** Nedavno je doletela smrt 70-letnega obrtnika Jakoba Rožmana v Koprivnici. Bil je v Bregih pri svojih prijateljih in vračal se je po železniškem tiru. Nesreča je hotela, da je prav tisti trenutek privozil iz Koprivnice proti Bregom vlak. Strojevodja je že ustavljal vlak, ko se je Rožman prevalil s tira. Strojevodja je mislil, da ni več nevarnosti, da bi ga povozil in tako ni ustavil vlaka. Z enega vagona pa je visel železen kavelj, ki je Rožmana udaril po sencu tako močno, da je obležal mrtev.

* **50 milijonov škode zaradi eksportnih cigaret, ki jih tihotapijo ljudje na škodo trafikantov.** V nedeljo so zborovali v Ljubljani trafikanti, včlanjeni v Združenju trafikantov za dravsko banovino. Zbora so se udeležili številni odposlanci iz mnogih krajev Slovenije. Občni zbor je vodil predsednik Franc Belinc. Iz poročil se je pokazalo, da večina trafikantov živi v zelo slabih razmerah. Zaslužijo zelo malo, saj znaša zaslužek pri prodaji monopolskih predmetov le 5%. Najbolj so se pa zborovalci pritoževali nad prodajo eksportnih cigaret v državi. Cigarete, ki so namenjene samo tujini, spretni tihotapci vnotapljajo v državo, s čimer škodujejo državi in trafikantom. Številke kažejo, da trpi država najmanj 50 milijonov dinarjev škode zaradi tihotapstva eksportnih cigaret v državo. V resoluciji so zborovalci združili več zahtev, predvsem pa naglasili, da je potrebno odpraviti prodajo eksportnih cigaret, kakor je urejena zdaj, ali jo pa drugače urediti. Občni zbor je tudi sklenil, da naj trafikanti ne strežejo več svojim odjemalcem z vžigalicami. Pogosto imajo nekateri prodajalci celo škodo, ko prodajo nekaj cigaret in morajo nadležnim kupcem še prižigati cigarete. Ena izmed glavnih zahtev trafikantov je, naj monopolska uprava zviša zaslužek prodajalcem vsaj na višino, kakor je v drugih državah. Organizacija šteje okrog 500 članov.

* **V Mariboru bodo gradili krematorij,** v katerem bodo sežigali mrtvece. V ta namen so sklicali posebno sejo, na kateri sta bila tudi predsednika zagrebškega in beograjskega društva »Ogenj«. Predsednik mariborskega društva za sežiganje mrličev »Ogenj« je odvetnik dr. August Reismann.

* **V 17 letih je rodila 17 otrok.** V okolici Travnika je 35letna kmetica Fata, žena 40 letnega Hamida Hadulovića v 17 letih rodila 17 otrok. Zadnjič je rodila kar trojčke. Vsakikrat je rodila brez babice, brez zdravnika, sploh brez vsake pomoči. Nekaj otrok je že umrlo.

* **Velik požar v Šmartnem pri Litiji.** Na pustni torek ponoči je nastal požar na kozolcu tvorničarja Knafliča. Ker so bili gasilci po večini še pokoncu, so takoj odrinili z motorko k požaru. V zadnjem času je prejel g. Knaflič več grozilnih pisem, v katerih mu neznan pisec grozi na vse načine. Zato je upravičena domneva, da je bil požar na kozolcu podtaknjen od zlobne roke. Kozolec je namreč začel goreti v sredini, kjer je shranjeno seno. Vsi znaki kažejo, da je požigalec prej ta del kozolca polil s petrolejem. Vrli šmarski gasilci so v kratkem času ogenj omejili. Orožniki pridno preiskujejo, da bi izsledili zločinskega požigalca.

* **Smrtna nesreča.** Nedavno so naši pred nekim hlevom v Štepanji vasi pri Ljubljani moško truplo. Ugotovljeno je, da je mož padel s stopnic pri hlevu in se ubil. Gre za 66-letnega Janeza Žitnika, rojenega v Štepanji vasi, pristojnega v Dobrunje, samskega delavca.

* **Nočni požar v ljubljanski okolici.** Te dni zjutraj je začelo goreti obsežno gospodarsko poslopje Strukelja Franca, po domače pri Hruški, v Gunceljah. Pogorelo je do tal. Vrli domači gasilci so spretno obvarovali vso gosto naseljeno okolico nesreče. Ogenj je bil najbrž podtaknjen. Istotako je bil kakor vse kaže, podtaknjen ogenj tudi prejšnje jutro v kozolec gospodarja istega imena, ki so ga pa gunceljski gasilci pravočasno pogasili.

* **Huda nesreča** se je pripetila v Reparjevi družini na Velikih Blokah. Te dni je vol domačega gospodarja Jurija Hitija tako nesrečno pritisnil v trebušno votlino, da mu ni mogel takoj poklicani zdravnik nič več pomagati. Umrl je zaradi notranjih poškodb. Reparjeva družina je hudo prizadeta, ker je pred leti hiša pogorela in je velika siromaščina pri hiši.

* **Smrt od lovske puške.** S puško se je po nesreči ustrelil 38-letni brezposelni Ivan Dojar v Trobendolu. Fant je imel v slami skrito lovsko puško, ki je bila nabita. Kako se je nesreča zgodila, se ne ve. Najbrž je hotel puško izvleči iz slame, pa jo je nerodno pri-

jel za cevi, ki so bile proti njemu obrnjene, zaradi česar je s petelinom zadel ob slamni povez. Naenkrat je zagrmel strel in ves naboj ga je zadel v trebuh.

* **Obstrelila se je.** V Pekdenici je snažila 35letna inženjerjeva soproga Elza Schneider nabit revolver svojega moža. Orožje pa se je nenadno sprožilo in je krogla zadela gospo nad kolenom. Prepeljana je bila v bolnišnico v Čakovcu.

* **Pregnan vlomilec je ubil starčka.** V ptujske zapore so privedli morilca 35 letnega Ferdinanda **Šmigoca,** viničarja iz Rotmancev v Slovenskih goricah. Šmigoc je na Silvestrov večer vlomil v vinsko klet 70letnega posestnika Ivana Gorjanca v Rotmancih, ki spadajo v občino Polenšak. Gospodar in žena sta vlomilca opazila in pregnala. Šmigoca sta tudi prepoznala. Na pustni večer se je Šmigoc zglasil pred Gorjančevo hišo, ki pa jo je našel zaprto. Z njim je prišla tudi njegova žena. Trkala sta na okna, dokler se ni oglasil hišni lastnik, ki pa ni hotel vrat odpreti. Šmigočeva žena 42-letna Elizabeta je Gorjanca ponovno nagovarjala, naj odpre. Ko je Šmigoc spoznal, da z lepa ne bo ničesar opravil, je pričel s kolom na vso moč razbijati po vratih in oknih, dokler se vrata niso udala. Vdrl je v hišo, kjer se je hudo sprl z Gorjancem in ga pričel pretepati s kolom. Gorjančeva žena pa je med tem zbežala k sinu Antonu, ki ima svojo domačijo 10 minut daleč od očetove, in ga je prosila, naj takoj hiti na pomoč. Tudi staremu Gorjancu se je posrečilo zbežati na dvorišče, kjer ga je pa Šmigoc dohitel in ga z nekim topim predmetom s tako silo udaril po glavi, da se je starček nezavesten zgrudil in čez nekaj dni umrl. Sirovi podivjanec, ki je zdaj za zapahi, zaslužil temeljito kazen.

* **Mati šestih otrok je pobegnila.** Pred dnevi je pobegnila od svojega moža zidarjeva žena in mati šestih otrok Amalija Gleščičeva, stanujoča v Šmartnem pod Šmarno goro. S seboj je vzela le 13letno hčerko Stanislavo. Gleščičeva, ki je stara 34 let, ima sorodnike v okolici Vrhnike, vendar je tam niso mogli izslediti. Amalija je živela zadnje čase precej lahkomiselno in ji namerava oblastvo odvzeti odvedeno hčerko, da jo vrne očetu.

* **Vlom v Zaletelovo veležganjarno.** Te dni ponoči je posetil Zaletelovo veležganjarno v Št. Vidu nad Ljubljano predrzen vlomilec in vdrl najprej v pisarniške prostore. Tam je našel skoro nov pisalni stroj znamke »Olimpia« in ga odnesel s kovčegom vred. Iz predala pisalne mize je vzel ročno torbico z nekaj gotovine, precej denarja pa je iztaknil tudi v točilni mizi. Vlomilec se je polastil tudi več steklenic likerja, nato pa je zasedel kolo, ki ga je opazil v veži in se s plenom odpeljal.

* **Svojo ženo zaklal.** Med zakoncema Markom in Marijo Mohorkovima, najemnikoma na Turnišču pri Ptuju, je že nekaj časa vladalo nesoglasje. Te dni sta se zakonca spet sprla in posledica je bila, da je Mohorko pograbil dolg kuhinjski nož in zaklal svojo ženo, ki je bila takoj mrtva. Mohorko se je po storjenem zločinu sam prijavil orožnikom.

* **Aretacija nevarne tatinske in vlomilske tolpe.** V območju občin Osluševcev in Gorišnice v ptujskem srezu so se že dalje časa dogajale tatvine in vlomi. Četudi so oškodovane stranke te primere prijavile orožništvu in izrazile sum, vendar je bilo premalo dokazov za aretacijo krivcev. Ker pa ni nič tako skrito, da ne bi bilo nikdar očito, se je marljivemu orožništvu pod vodstvom podnarednika g. Radoša iz Gorišnice posrečilo, da je te dni razkrinkalo krivce. So to po večini mladi fantje v starosti 18 do 22 let, izmed katerih so štirje že v preiskovalnem zaporu v Ormožu. Kakor pa se sliši, slede še nadaljnje aretacije. Storilci so priznali že 23 vlomov in tatvin, kradli in jemali so vse, kar je imelo količkaj kakšno vrednost, tako na primer čebulo, česen, krompir, perutnino, vino, revolverje, žepne svetilke in drugo. Kje so kradli, jim je bilo vseeno. Žrtve so bili siromaki, bogatini in celo sorodniki. Če je bilo potrebno, so se napotili tudi s kravjo vprego na posel. Upati je, da bo zdaj vsaj nekaj časa mir pred temi zmikavci. Vse priznanje gre orožništvu, ki je bilo pet dni neutrudno na poslu, da je zajelo vso družbo.

* **Vso vas so okradli.** Nad vas Lokavec pri Gornjem Cmureku so se spravili tatovi in so v nekaj zaporednih nočeh okradli skoro vse vaščane. Toliko vlomov in tatvin vaščani ne pomnijo. Morala je biti na delu cela tolpa vlomilcev, ki jo zdaj orožniki zasledujejo.

* **Milijonska kazen za tihotapstvo s saharinom.** Pri finančni direkciji v Ljubljani je bil zaključen postopek proti priložnostnemu trgovcu Franju Hlebčarju, ki se je zadnje čase stalno mudil v Avstriji in se je največ ukvarjal s tihotapskimi posli. Meseca novembra je bil prijet, ko je pri Jezerskem prekoračil mejo in prinesel v našo državo večjo količino saharina, užigalnikov in kamenčkov. Finančna direkcija mu je za razne tihotapske pregreške naložila globo v skupnem znesku blizu poldrugega milijona dinarjev. Ker pa globa ni izterljiva, Hlebčar nima pri nas nikakega zasegljivega premoženja, bo namesto te ogromne denarne kazni odsedel samo leto dni zapora.

* **Uboj iz zasede.** Ko se je vračal 22-letni posestnikov sin Avgust Šauperl z neke gostije domov v Žice, je iz zasede navalil nanj v Žitencah posestnik Ignac Šumandl iz Žic in ga s toliko silo udaril s kolom po glavi, da je Šauperl obležal v krvi z razbito lobanjo in je kmalu za tem izdihnil. Ubijalec se je sam prijavil svetolenarškim orožnikom.

* **V Štrigovi je gorelo.** Nedavno zvečer je uničil ogenj majhno trgovino daleč po Medmurju znanemu pesniku Martinu Podgorelcu. Kako je nastal požar, ni znano. Najbrže ga je zanetila zlobna roka.

* **Bolnik je ustrelil svojega zdravnika in sebe.** V Karlovcu se je v hotelu »Korani« odigrala strašna žaloigra. V hotelu je stanoval 30letni Boško Popović iz Črne gore. Bil je bolan za sifilido in zdravil ga je zdravnik dr. Büchler iz Karlovca, zaposljen v tamošnji bolnišnici. Nedavno, ko je imel zdravnik v bolnišnici dosti dela, ga je po telefonu klical Popović, naj pride takoj k njemu. Zdravnik se je odpeljal iz bolnišnice z avtomobilom. Popović mu je odprl vrata in ga ustrelil. Zdravnik se je zgrudil na pragu, Popović pa je še nekajkrat streljal na ležečega zdravnika z revolverjem potem pa se je zaprl v sobo in se ustrelil naravnost v srce. Morilec je zapustil nekaj pisem, iz katerih je razvidno, da se je na grozno dejanje pripravljal in da je imel bolestno misel, da ga zdravnik napačno zdravi in da ljudem pripoveduje o njegovi bolezni. Te domneve so bile seveda neosnovane, zakaj dr. Büchler je bil zelo vesten zdravnik.

* **Vlomilec se je sam prijavil.** Mariborski mestni policiji se je prijavil 45letni pomožni delavec Avgust Fras iz Andrijancev v Slovenskih goricah. Izpovedal je, da je v zadnjem času izvršil več vlomov, da bi na ta način prišel spet v kaznilnico, katero je šele nedavno zapustil.

* **Nova kovačnica denarja.** V Spodnji Koreni v Slovenskih goricah so orožniki pri nekem posestniku izsledili kovačnico denarja. Zaplenili so stroje in mnogo kovine. Uvedena je stroga preiskava.

* **Razbojniki streljali s pokopališča na kmete.** Po šestih letih zasledovanja so orožniki v Čakovcu aretirali štiri razbojnike, ki imajo na vesti mnogo zločinov. Nedavno ponoči so štirje zakrinkani razbojniki vdrli v hišo kmeta Josipa Novaka v Kneževcu. Sled za njimi je držala do pokopališča v Čakovcu. Razbojniki so bili res na pokopališču, kjer so jih izsledili kmetje. Razbojniki so pa začeli streljati, zaradi česar so kmetje zbežali in poklicali orožnike, ki so razbojnike kmalu prijeli. Med njimi je tudi znani vlomilec Josip Zadravec, ki je sedel štiri leta v mariborski kaznilnici.

* **»Zdravnik« brez dovoljene prakse obsojen.** Policijski stražnik Alojzij Križman je lani poleti prišel na neko stanovanje v Idrijski ulici v Ljubljani, kjer je imel svoje ordinacije brivec Tittel iz Slov. Bistrice. Državni tožilec je v obtožnici navajal, da je vodil poseben seznam svojih bolnikov. Trdil je, da zna s pogledom v oko ugotoviti pri vsakem bolniku bolezen. Zapisoval je kot zdravila razna zelišča in čaje. Izgovarjal se je, da za zdravniške nasvete ni zahteval plačila. Bolniki so mu plačevali le stroške. Tittel je bil obsojen na 360 Din denarne kazni, odnosno na šest dni zapora pogojno za dve leti. Titel je obsodbo sprejel.

* **Vlom v Križevcih pri Ljutomeru.** V noči na pustni torek je bilo vlomljeno v podružnico trgovine Ignaca Lovrenčiča v Križevcih pri Ljutomeru. Neznani zlikovci so pobrali iz trgovine razno manufakturno blago. Orožništvo marljivo išče sledi za zlikovci.

* **Tihotapci imajo smolo.** V Ciringu so zasačili obmejni stražarji dva tihotapca, ki sta prišla ponoči s težkimi tovori oprtana čez mejo. Ko so ju pozvali, naj obstaneta, sta pometala tovore proč in pobegnila nazaj na avstrijsko stran. V enem zavoju so našli stražniki 170 zavojev igralnih kart, 214 vžigalnikov in 13.000 vžigalnih kamenčkov. V drugem nahrbtniku pa je bilo 11 kg saharina ter 23 zavojev igralnih kart. V bližini Št. Ilja je bil skoro istočasno zasačen tretji tihotapec. Ta je pa nosil s seboj čez mejo 18.000 vžigalnih kamenčkov in 20 zavojev igralnih kart. V kleti neke gostilne na Aleksandrovi cesti v Mariboru so našli zavoj tihotapskega blaga, v katerem je bilo 61 paketov igralnih kart. Bile so last Rudolfa Šuma in Franca Kerbeusa, ki se bosta morala zaradi tega zagovarjati pred oblastvi.

* **Obsojen ponarejevalec kovancev.** Pred malim kazenskim senatom v Mariboru je bil obsojen 23-letni kovaški pomočnik Štefan Klarič iz Špičnika na osem mesecev strogega zapora, ker je v Spodnji Ploderšnici skupno z znanim ponarejevalcem Vekoslavom Hlebcem izdeloval kovance za 20 in 50 dinarjev. Dočim so Hlebca aretirali in obsodili na dve leti robije, je Klarič pobegnil v Nemčijo, kjer so ga pred nedavnim aretirali in izročili našim oblastvom.

* **Tatvine pred senatom.** Oženjeni, brezposelni, 37letni Ivan Ježek, stanujoč v Sv. Jakobu ob Savi, je tat iz navade, ki krade, kar mu pride pod roke. Zdaj se je zagovarjal pred ljubljanskim malim senatom zaradi tatvine in bil obsojen na eno leto strogega zapora.

* **Vlom.** Nedavno zjutraj je bilo vlomljeno v gostilno Julke Bajdetove v Urhovčevi loki pri Trbovljah in ukradeno iz omare za okrog 600 Din drobiža in večja množina cigaret.

* **Vlomilec v sodišče prijet.** Nedavno je bil izvršen v litijsko sodišče vlom. Preiskovalnemu sodniku Marinu Pavloviću so odnesli iz njegove pisalne omare pisalni stroj in suknjič. Orožniki in ljubljanska policija so razposlali vest na vse strani, saj je bilo pričakovati, da bo skušal vlomilec pisalni stroj prodati. Na sumu so imeli več arestantov, ki so bili v zadnjem času gostovali v tukajšnjih zaporih. Domneva je bila pravilna. Vlom je izvršil Janko Prosenc, bivši narednik doma iz Bevškega pri Trbovljah. Vlom v litijsko sodišče je poskusil že poprej enkrat. Bil je že pred sodiščem, pa ga je začela peči vest, mladenič se je skesal in je šel domov. Zdaj pa ga je morda res pomanjkanje napravilo za vlomilca, kakor je trdil pri zaslišanju.

* **Strahovi Apačke kotline** so sedeli na zatožni klopi pred mariborskim malim senatom. Bili so to 26-letni Stanislav Kralj iz Ihove, 28-letni Vincenc Markež iz Ihove in 27-letni Ludvik Žlaber od Sv. Benedikta. Obtožnica jim očita pisano vrsto tatvin. Kralj in Markež imata dokazanih vsak po 19 tatvin, Žlaber pa dve taki pregrehi. Kralj je dobil dve leti strogega zapora in štiri leta izgube častnih pravic, Markež eno leto in 8 mesecev strogega zapora in prav tako izgubo častnih pravic za štiri leta, Žlaber pa tri mesece strogega zapora pogojno na tri leta.

* **Roparski umor.** V Jelovcu nad Makolami so našli v njeni leseni koči umorjeno 71letno malo posestnico Amalijo Neudeckerjevo. V njeni sobi je bilo vse razbito in razmetano. Zločina so osumili 16letnega fanta Štefana Božička, ki ima že nekaj tatvin na vesti in ki je znan kot nravstveno pokvarjen fantalin. Dečko je neznano kam pobegnil.

* **24 tisočakov je ukradel** neznanec trgovcu z usnjem Viktorju Kosiju v Mariboru. Vzel mu jih je s prodajalne mize.

POPOTNIKOVA TORBA

Bridka žrtev je bila zaman...

Središče, februarja.

Nekje v Prlekiji je organist, ki ga mati narava ni obdarila s postavo za gasilca in vojaka, pa se je vendarle vpisal v gasilsko četo kot redni član, seveda ne z bahavim namenom, da bi nosil uniformo, o ne, temveč le s skromno željo, da bi — glasoval. Kdo bi mu to zameril! Pa je bil občni zbor, na katerem se je »odločalo«. Zbor se je začel po rani maši in se je v nesrečo in skrb ubogega organista zavlekel vse čez pozno mašo. Stanovska dolžnost ga je klicala, da gre sedet za orgle, a strankarska, da vztraja in glasuje, kajti struna je bila zelo napeta.

Plašno je gledal na uro, potem pa je zbežal ven in se spet vrnil, posvetoval se s »führerjem« in ostal. O joj, zamudil je skoro vso mašo in pustil svoje ljube pevce na cedilu. Verniki v cerkvi so bili nejevoljni, a žrtev je bila zaman. Izkazalo se je, da je še manjkal en sam edini glas! Zdaj bo še »zbirca« bolj pičla, o joj... Zakaj, ti božji svet, zakaj si tako natančen in nepopustljiv v terjanju dolžnosti?

PREKMURSKI GLASNIK

Zopet umor. V Petešovcih pri Lendavi so našli v hlevu nezavestnega 62letnega posestnika Jurija Šimna. Na smrtni postelji je izpovedal, da ga je ponoči napadel njegov svak in ga z nogo udaril v trebuh. Kmalu nato je starček izdihnil. Orožniki so takoj uvedli preiskavo in aretirali 36letnega delavca Josipa Matjaša in njegovo ženo, ki ju je pokojni navedel kot morilca.

NAŠI NA TUJEM

Kako umirajo slovenski naseljenci v Severni Ameriki. Ameriški slovenski listi prinašajo po novem letu podatke smrtnih primerov slovenskih izseljencev v letu 1936. V Zedinjenih državah in Kanadi je umrlo 832 Slovencev. Od teh so jih usmrtili avtomobili 46, dalje je bilo 34 rojakov ubitih pri delu v tvornicah ali v rovu, 7 je bilo umorjenih, 52 jih je umrlo na druge načine nasilne smrti (nesreče), 27 je bilo samomorov in tako naprej; vseh skupaj je bilo 221 nasilnih smrti, to je dobra četrtina vseh smrtnih primerov. To za Ameriko, deželo tehnike in silnega prometa, ni nič nenavadnega, saj ob koncu leta, ko delajo obračune, naštejejo na stotine avtomobilskih smrtnih nesreč.

Iz Ickerna (Nemčija) nam pišejo: Naše jugoslovensko narodno podporno društvo je imelo občni zbor 7. t. m. v naši društveni dvorani. Zbor je posetil namesto predsednika Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev g. Pavla Bolhe g. Založnik Ivan iz Holthausna. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen dosedanji odbor, ki ga sestavljajo: predsednik Tlaker Ivan, tajnik Lipovšek Alojz, blagajnik Bevc Jožef in pripsednik Lampert Franc. Predsednik g. Tlaker Ivan, ki se je zmerom mnogo trudil za naše društvo, nam je jamstvo za redno delo v društvu. Rojaki, ki še niso včlanjeni, se vabijo, da se nam čim prej pridružijo.

Iz Nieuvenhagena (Nizozemska) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo sv. Barbare je imelo 24. januarja občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. Alojz Roth. Najprej je bil prečitan društveni zapisnik in blagajnik g. Ivan Pezdevšek je poročal o stanju blagajne. Pri volitvah je bil izvoljen po večini stari odbor. Blagajnik zastavne blagajne g. Jožef Vidic je sporočil, da se je ves denar izdal za podporo ubožnim družinam, in sicer se je izdelo leta 1934. 62.50, 1935. leta 28.50 in 1936. leta 21.50 skupaj goldinarjev 112.50. Ta denar je bil nabran za društveno zastavo. Ker je pa bila tukaj velika gospodarska stiska in se je članstvo čedalje bolj krčilo, smo računali, da v nekaj letih ne bo nobenega Slovenca več na Nizozemskem. Zato je društvo sklenilo, da se porabi denar za siromašne družine. Društvo se najlepše zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so darovali denar za društveno zastavo, čeprav se je porabil v druge, morda boljše namene.

Iz Oberhausena - Osterfelda (Nemčija) nam pišejo: Decembra smo obhajali 10 letnico obstoja Jugoslovenskega narodnega društva in hkratu obdarovali naše otročiče in starčke. Zbralo se je mnogo članov našega in članic ženskega društva s predsednico gospo Lunderjevo. Tudi sosedna društva so bila lepo zastopana. Obiskali so nas dalje gg. generalni konzul Pantić s soprogo, konzul Nadić s soprogo, izseljenski komisar Samec in tvorničar Marić s soprogo. Razen teh so prišli še zastopniki društev sv. Barbare. V polni dvorani gostilničarja g. Schulte-Lipperna je društveni predsednik g. Jakob Šteh pozdravil navzočne, očrtal požrtvovalno delo društva v teku 10 let in nas izpodbujal, da moramo še posebno v tujini ostati zmerom dobri rodoljubi. Po govoru predsednika je povzel besedo generalni konzul g. Pantić in nas v svojem govoru utrjeval v ljubezni do naše lepe domovine Jugoslavije. Spominjali smo se tudi obletnice mučeniške smrti našega kralja Aleksandra I. in smo vsi stoje zaklicali: »Slava mu!« v nadaljnjem govoru nam je priporočal složno delo med društvi ter nam čestital k 10 letnici Po govoru smo trikrat zaklicali: »Živela naš mladi kralj Peter II. in njegova rodbina!« Po zboru je bila obdaritev malčkov in starčkov. Pri tem sta se nas spomnila tvorničar g. Marić in njegova soproga in darovala obilo čokolade za otročiče. Po prisrčnih deklamacijah otrok g. Arnška Franca in otroškem petju slovenskih pesem so nas razveselili pevci še iz Gladbecka in iz Hamborna-Buschhausena. Na koncu je naš delavni zvezni predsednik g. Bolha govoril o lepo uspelem delu v vseh naših narodnih društvih. — Preteklo jesen je praznoval naš zvesti član in odbornik našega društva g. Ivan Aram 60 letnico. V rudniku je delal čez 30 let. Želimo mu še mnogo zdravih in veselih let!

KA — LE — FLUID

fizijološki ekstrakt iz žlez močne in zdrave živali. Priporočamo ga v vseh slučajih, kjer je delovanje žlez oslabljeno in pri stanju, ki je posledica tega: izmučenost, živčna oslabelost, popolna nevrastenija.

Brezplačno — detajlna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković, »KALEFLUID« se prodaja v lekarnah. Reg. br. 5300/32.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija štev. 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967. Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Zdrobov vložek za juho. V lonec deni četrt litra mleka, sedem dek sirovega masla in malo soli. Ko zavre in se je maslo stopilo, mešaje zakuhaj 12 dek zdroba in ko enkrat prevre, odstavi. V mlačni zdrob zamešaj štiri rumenjake in sneg štirih beljakov. Vse skupaj dobro zmešaj. Pekačo dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z moko, zlij noter testo, razravnaj in peci približno 30 do 40 minut. Pečeni vložek zvrni na sito, da se počasi shladi. Hladnega zreži na drobne kocke, stresi v skledo, nalij na kocke precejene vrele goveje juhe in daj hitro na mizo, da se kocke preveč ne razmočijo.

Sočna goveja pečenka. Pol kile govejega mesa (pleče) dobro potolci in osoli. V kozi razbeli pet dek masti in položi meso na razbeljeno mast, da se meso hitro po vseh plateh zapeče. Ko je meso lepo zapečeno, prilij četrt litra vode in pokrito duši približno poldrugo uro, da postane meso mehko. Nato ga zreži na tenke kose, zloži v skledo in polij s sokom. Zraven daš žličnike.

ZANIMIVOSTI

× **Italijanski prestolonaslednik ima sina.** Italijanska prestolonaslednica, vojvodinja Piemontska, je v kraljevi palači v Napoliju rodila sina. Mati in dete sta zdrava. Najmlajši član italijanske kraljevske rodbine, bodoči prestolonaslednik, bo krščen na ime sedanjega italijanskega kralja, Vittorio Emanuele.

× **Bivši abesinski neguš izdaja list.** Neguš očitno še ne primanjkuje denarja. Prav te dni je priredil v abesinskem poslaništvu v Londonu sijajno čajanko, na katero je povabil odlične člane angleške družbe. Sprejemal jih je sam s svojo hčerjo in rasom Kaso. Neguš izdaja zdaj tudi poseben tednik, pisan v angleščini. Urejuje ga ga. Pankhurstova.

× **800 ljudi žrtev požara.** V Antungu, južnomandžurskem pristaniškem mestu, se je pripetila strašna požarna nesreča. Požar je nastal v kinematografu, v katerem je prostora za 15.000 ljudi in ki je bil nabito poln. Spričo požara je zavladal med občinstvom silen preplah, pri čemer je bilo v gneči do smrti pohojenih na stotine ljudi. Pri reševanju je pomagalo tudi vojaštvo. Poslopje je v manj kakor eni uri zgorelo do tal. Plameni so prešli tudi na sosedne hiše, ki jih je bilo 30 upepeljenih. Ogenj je nastal, ker je med odmorom, ko bi moral nastopiti z vmesno igro, enemu izmed igralcev padla sveča na tla, pri čemer se je vneta oprema in je ogenj prešel nato na ostalo poslopje. Vseh žrtev je okoli 800, po večini žensk in otrok.

× **Smrt najdebelejšega moža.** V Parizu so pokopali Louisa Bertiniera, ki so ga »slavili« kot najdebelejšega moža na svetu. Bertinier je tehtal 265 kg in je meril okrog pasu 2.20 m. Do vojne je bil povprečno rejen, šele potem, ko mu je profesor Balthasar v vojaški bolnišnici kot ranjencu odrezal roko, se je začel debeliti. Vsi poskusi, da bi to debelenje omejili, so bili zaman.

Listnica uredništva

Jagnjenica. Uredba o kmečki razdolžitvi pravi, da predpisi te uredbe ne veljajo za kmečke dolgove proti siromašnim kmetom, ki nimajo svoje imovine niti drugih dohodkov za vzdrževanje. Siromašnost ugotavlja sodišče na zahtevo upnika.

Budinci. V Ljubljani ima šofersko šolo g. Gabršček, Slomškova ulica (garaža g. Stupice).

Naraplje. Tiskovni paragrafi zahtevajo svoje, zato se mora eno ali drugo črtati.

Kropa-Gornji grad. Dopisnika si prav želimo. Samo prosimo, da ne preosebnih reči, ker so tiskovni paragrafi strogi.

August Šenoa

27

KMEČKI PUNT

»Glejte, tukaj sva sama, ban! Dva močna moža pred razpetim Bogom. Ali se ti ne zdi, da teče iz božjih ran nova kri? O, meni se zdi. Pod tem bregom teče kri našega naroda, dragocena kri, ki bi jo bila treba hraniti za našo mater — našo domovino, na katero od vseh strani preži divja zverjad. Brat je ubijal brata. Ban! Ali ti ne pravijo bleda lica krvavih trupel, da smo Kajnovo seme, da nismo zaslužili te lepe domovine? Ali ti ne pravijo, da smo zaslužili bič, ki ga nam usoda spleta? Sužnji smo, vedno tuji sužnji, ker smo sužnji svoje strasti, svoje lakomnosti. Pogledal sem v stare knjige, v zgodovino našega naroda: pisane so s krvjo in polne besnila Imeli smo krono, pa smo si jo sami strgali z glave, ker ni mogel vsak biti kralj. Jokal sem, srce se mi je trgalo ob teh spominih, srce me boli tudi danes, saj vidite, da danes nismo nič boljši. Zakone poznam, toda če vidim da jih lopovščina gazi mi zavre kri in tudi jaz planem kvišku S sablo postanejo narodi močni, toda ne postanejo srečni Ban knez Erdödi, vi ste bogati razumni, slavni. Železne volje pozabite za trenutek nase in se spomnite samo da ste sin nesrečne matere Hrvatske Tukaj pred Odrešenikom vas rotim, krenite po drugi poti pozabite rodbinsko korist, vzdignite zastavo pravice, končajte to strašno krvavo povest in vodite nas v boj za svobodo in srečo naše domovine Rotim vas!« je zaklical starec Ambrož ginjen in prijel bana za roko. Toda Peter mu je odtegnil roko in mu hladno odvrnil:

»Da, Erdödi sem, ban! Čitajte vi svoje stare knjige, jaz pišem nove s svojo sablo in v njih bo list, na katerem bo potomstvo bralo v krvavih črkah Maščevanje nad potomstvom Ambroža Gregorijanca!«

»Pišite,« je rekel Ambrož mirno, »toda veste, prišel bo nov rod, vaša junaška sabla bo rjavela nad vašim pepelom in kmečke noge bodo hodile po vašem grobu. Poslušajte me..«

»Ne maram,« je oholo odvrnil. »Na svidenje...«

»Na bojišču pravice! Bežite, ban!«

Ban je šel in krenil na konju po klancu.

•

Na gradu Susjedu žvenketajo zlate čaše. Vojvodje slavijo zmago, vino se peni.

V gradu stoji Urša pred Dorino sliko.

»Dora, hvala ti priprošnjica moja!«

Vrata so se odprla V sobo stopi Ambrož Uršula mu je podala roko

»Hvala vam, gospod Ambrož Stokratna hvala! Na svojem sem Tega vam ne bom nikdar pozabila Zahtevajte od mene, kar vam je drago, vse bom storila po vaši volji.«

»Ali res?«

»Pri Bogu, da!« je rekla žena in vzdignila tri prste

»Dobro!« je pripomnil podban, toda v tem trenutku so vstopili Uršulini zetje.

•

Po mračnem hlancu je hitel na konju ban, na konju svojega sovražnika, premagan, brez meča, brez zastave.

V dolini se zibljejo v mesečini srbrnoliste vrbe in šepetajo: sramota!

Z neba strmi v njega bledi mesec in v njegovem mirnem licu čitaš: sramota!

Sramota! Sramota! V banovem srcu se rodi kača maščevanja.

Na griču pri Susjedu sedi mož sredi tihe noči in gleda v dolino na krvavo bojišče: Matija Gubec. Gleda in se izprašuje:

»Čigava je kri? Naša.«

»Čigavi so oni bledi mrtveci, ki jim mesečina sveti v osteklenele oči? Naši.«

»Čigav je krvavi meč, ki se blišči v travi? Naš.«

»In čigavo je vse to prekletstvo? Naše.«

XI.

Kakor potres je vsa srca hrvatskega plemstva zadela novica, da je bil ban Peter od podbana Ambroža pod Susjedovim obzidjem pobit, da leži banska zastava, ta znak hrvaškega junaštva pred nejeverniki, zlomljena in raztrgana v blatu in prahu. Na prvi mah se je vsakdo zgrozil nad to sramoto. V prvem trenutku se je vsak samo vprašal: »Kdo ima prav? Kaj bo iz tega nastalo? Nihče ni na to vedel odgovora, niti sam modri knez Jurij Drašković, najpametnejši Hrvat svojega časa, ki je po smrti Matije Brumna zasedel starodavno zagrebško škofijsko stolico. Temne slutnje so legle na srce vsem. Že so prerokovali, da bo krvavi junijski dan l. 1565. na katerega se je s starega Susjeda vsa sramota sesula na banovo glavo, samo začetek dolge vrste krvavih dni, v katerih se bodo novi grehi izlegli iz starega prekletstva. Nad domovino je visel črn oblak, pripravljen, da vrže pomor in polom na hrvatsko zemljo: grozota turške vojske, še strašnejša zdaj, ko se je na Vzhodu dvignila krvava zvezda, veliki vezir iz našega rodu, toda njegov krvnik, Mehmed Sokolović. Kot daljno grmenje so se čule črne novice: Turek se giblje, in vsakdo je zadrhtel ob misli, kako se bo zemlja svet pogreznila v krvi, kako bo jeza neizprosnega bojnega boga spet zahtevala nove žrtve. In prav zdaj, ko bi se vsa srca junaškega naroda morala strniti v samo eno velikansko srce, je padla banska zastava, ne na junaškem bojišču stare hrvatske slave, ampak v sebičnem prepiru zasebne lakomnosti. Kaj Turek? Kaj Nemec? Vse plemstvo se je razdelilo na dve stranki. Vsi enako užaljeni, enako besni, enako mogočni, lev proti levu, ris proti risu, pa tudi kača proti kači. Na obeh straneh se napenjajo puške. Ob strani pa si je gladil knez Jurij Drašković svojo dolgo črno brado in gledal v to brezumno mešanico: v njegovi razgreti domišliji vstajajo slutnje, toda modra glava jih kroti, molči in tajno šepeče svojemu srcu: Tudi tvoja ura bo prišla!

Samo eno veliko, slavno srce je v tem času bilo v prsih Nikole Zrinjskega. On pa vsega tega ni videl, niti čul. Njegov duh se je vznel više, njegovo oko se je uprlo na vzhod, odkoder je moralo zasijati krvavo sonce; njegove ustnice so šepetale po dnevu in ponoči: »Med nami in Turki ne more biti pravega miru!«

Nikola je ljubil Ambroža, toda boj je moral ljubiti domovino in človeštvo. Kakšno je bilo razmerje obeh strank med plemiči? Katera je imela prav? Ali stranka Petra, ki je, sam zastopnik pravice, pravico zaradi sorodstva pogazil in vrgel sablo na njeno svetlo tehtnico? Ali Ambroževa, katerega je plemeniti zanos za svetost zakonov spravil tako ob pamet, da je razbil oboroženo obrambo kraljevine in z nogami pogazil znamenje najvišje časti? Na čigavi strani je pravica? Vsaka stranka je kričala: »Na moji!«

Nekega popoldne v začetku meseca junija je stopil ban Peter s svojim svakom grbastim Gašperjem Alapićem v sobo svoje žene, gospe Barbare, ki je sedeč na skrinji marljivo predla in se pri tem pogovarjala z gospo Heleno Tahijevo. V poletju se je ban redko mudil v Zagrebu, toda tokrat mu važni državni posli niso pripuščali počitka na kmetih.

»Pozdravljena, gospa,« je pozdravil ban Heleno. »Upam, da se v mojih dvorih dobro počutite.«

»Dobro, gospod Peter, ker sem našla pribežališče v vaših dvorih. Ljubeznivost moje posestrime gospe Barbare mi je ozdravila hude rane, ki so mi jih zadale zlobne roke.«

»Vaše rane so moje rane,« je odgovoril ban in Gašper je pripomnil veselo:

»Prišla sva vprašat, plemenita gospa, ali je gospod Tahi že skuhal zdravilo za to vašo bolezen. Vi boste kmalu okrevali, gospa Helena, ker ste iz krvi Zrinjskih in močne nature, toda moj dragi svak, gospod ban, je z glavo udaril ob to prekleto Susjedovo zidovje, da se mu še zdaj pozna bula na čelu kakor meni na hrbtu.«

»Brat,« je zaklicala Barbara in zardela,« čemu te šale!«

»Pusti ga,« je rekel ban mirno. »Tega jezika ne boš nikdar ustavila.«

»Res, gospod svak,« se je zasmejal Alapić, »kakor ne boš uravnala mojega hrbta. Kakršen sem, takšen sem!«

»No, pa pustimo šale,« je nadaljeval ban, »res sva, gospa Helena, prišla k vam, kakor je že Gašpar v šali omenil. Povejte nama, ali vam je gospod Tahi že kaj sporočil, ali je bil s pritožbo pri kralju, ali je kaj pisal o naših poslih.«

»Ničesar, prav ničesar ne vem,« je odgovorila Helena,« toda rekla bi, da bo kmalu prišel, ker mi je z Ogerskega pisal, da namerava iti h kralju in ako do osmega julija ne dobim pisma, naj ga vsekakor počakam v Zagrebu; danes pa je že desetega.«

»Dobro,« je odvrnil Peter, »vse kaže, da bo kmalu prišel. Če bo pa prinese dobre ali slabe novice, ve sam Bog, ker je, to vem, tudi Ambrož pred kraljem začel gonio proti nam.«

»Tega se ne bojim,« je rekel Gašpar in zamahnil z roko. »Ali poznaš, dragi svak, čudno živalsko bitje — himero? Prav tak je Tahi, pol kače in pol leva. Zanj ni nobenih zaprek. Vrag je, vrag. Samemu kralju se bo postavil po robu, saj ima za prijatelja Batora in kralj Maks je v velikih škripcih. On ne bo vprašal, kdo ima prav in kdo ne; zanj ima prav oni, ki je njegov pristaš. Torej mislim, da bo gospod Ferko v svoji torbici prinesel celo nevihto za nasprotnike. Torej, dragi svak in ban, pojdiva! Za sabor je treba še mnogo dela in dogovorov.«

»Da, zbogom Barbara, zbogom gospa Helena!« je rekel ban. »Ko bo Ferko prišel, naj se takoj oglasi pri meni.«

»Počakaj, gospod Peter,« je ustavila Barbara odhajajočega bana. »Helena ti hoče še nekaj povedati.«

Ban se je ustavil Helena pa je vstala, odprla skrinjo in vzela iz nje zastavo iz rdeče svile, izvezeno z zlatom. Na eni strani je bil grb Erdödov, na drugi strani pa trije mali grbi, znaki kraljevin Hrvatske, Dalmacije in Slavonije. »Ban,« je začela vsa solzna Helena, »ko me je togota ljute volkulje Uršule pognala iz mojega doma, ste me sprejeli v zavetje kakor rodno sestro. Kako bi vam to dobroto povrnila? Razžalili so vas, zagrešili so izdajstvo, raztrgali so vam bansko zastavo. Tukaj je druga Naredila sem jo z lastno roko. Mislite si, da je vsak biser na nji moja solza in da mi je bilo pri vsakem vbodu igle, kakor da zabadam nož v srce skupnih sovražnikov, in da mi je od pravične jeze žarelo lice, kakor žari ta zastava. Sprejmite jo v dar od Helene, nosite jo slavno in zdrobite pod njo naše protivnike.«

Ban sprejme zastavo in reče: »Hvala nežni roki, ki mi je resnično od srca dala tako lep dar. Obljubim vam, gospa, da mi bo vedno znamenje slave.«

»Dragi Peter, stoj!« je vzkliknila Barbara besno. Prisezi mi, da se boš maščeval nad Gregorijanci.«

»Priseżem pred živim Bogom,« je dejal ban.

»Hvala Bogu!« je vzdihnila Helena.

»Amen!« je kihnil Gašpar. »Pojdiva, ban, ne izgubljajva časa.«

In oba moža sta zapustila sobo.

Dolgo se je mudil Gašpar v sobi gospoda Petra, dolgo sta se oba svaka tiho pogovarjala, štela glasove saborskih postancev in sestavljala kratke dopise plemičem in velikašem.

(Dalje.)

RADIO LJUBLJANA

od 21. do 28. februarja

Nedelja, 21. februarja: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče). — 8.30: Telovadba (15 minut za dame, 15 minut za gospode; vodil bo profesor Dobovšek). — 9.00: Čas, poročila, spored. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Postni govor (Fran Finžgar). — 10.00: Instrumentalni dueti in cerkveni spevi. — 11.20: Venček otroških pesmi (plošče). — 11.30: Otroška ura (vodila bo Manica Komanova). — 12.00: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 16.00: Kmečka zavarovanja (Ivan Martelanc). — 16.20: Saksofon solo (igral bo Miloš Ziherl; pri klavirju bo profesor Lipovšek; vmes radijski orkester). — 18.00: Operni šramel-kvartet (Jeraj Karel - violina, Matija Bravničar - violina, Slavko Korošec - kitara, Rudolf Pilih - harmonika). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Emil Adamič — ob priliki njegove smrti (Slavko Osterc iz Ljubljane). — 19.50: Slovenska ura: Zvoki iz Koroške (plošče); Pri Ziljanih (dr. Anton Urbanc). — 20.30: prof. Pavla Rančigaja. — 21.15: Operna glasba (radijski orkester.) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski jazz.

Ponedeljek, 22. februarja: 12.00: V ritmu današnjih dni (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Iz Schubertove skicirke (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Zdravniška ura: Dopolnila (dr. Anton Brecelj). — 18.20: Veseli dnevi v Kijevu, popuri ukrajinskih pesmi (simfonični orkester na ploščah). — 18.30: O slovenski narodni pesmi (France Marolt). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: (Fran Bubanović, univerzni profesor iz Zagreba). — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Simfonična glasba (radijski orkester). — 21.00: Balalajke igrajo (plošče). — 21.15: Koncert komornega tria (Albert Jermol — flavta, Janko Gregorc — klarinet, Vili Hauck — fagot). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Narodne pesmi bodo pele sestre Stritarjeve, pri klavirju bo profesor Lipovšek.

Torek, 23. februarja: 11.00: Šolska ura: V tekstilni tovarni — reportaža. — 12.00: Rimski Korsakov: Šeherezada, simfonična suita. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Zbori (plošče). — 18.00: Pester spored (radijski orkester). — 18.40: Islam pred pragom srednjega veka (Fran Terseglav). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Od Sterije Popovića do Branislava Nušića (Stanislav Vinaver iz Beograda). — 19.50: Zabavni zvočni tednik. — 20.00: Mozart: Les petits riens, balet (plošče). — 20.10: Kleist: Razbiti vrč — veseloigra. — 21.30: Richard Strauss: Burke Tilla Eulenspiegla (plošče). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Glasbene malenkosti (radijski orkester).

Sreda, 24. februarja: 12.00: Španjolske pesmi in španjolski plesi (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vesel koncert (radijski orkester). 14.: Vreme, borza. 18.00: Mladinska ura: Kaj moram vedeti o državi (dr. Karol Capuder); preprosta vezava knjige (Miroslav Zor). 18.40: Delavska ura: Minimalna delavska mezda (Filip Uratnik). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Problemi jugoslovenske kinematografije (Karlo Kocjančič iz Ljubljane). 19.50 Šahovski kotiček. 20.00: Pevski koncert Franje Bernot-Golobove (spremljavo in vmesne točke bo izvajal radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Duo na harmoniki (brata Golob).

Četrtek, 25. februarja: 12.00: Godbe na pihala (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Lahka glasba (radijski orkester). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored. 19.30: Nacionalna ura: Sokol kraljevine Jugoslavije. 19.50: Zabavni kotiček. 20.00: Nove slovenske instrumentalne skladbe (izvajal bo radijski orkester). 21.15: Podoknice in uspavanke (plošče). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Po domače (igral bo Kmečki trio).

Petek, 26. februarja: 11.00: Šolska ura: Jurček milijonar — igra v treh dejanjih (izvajali bodo brezposelni učiteljski abiturienti). 12.00: Pisan drobiž (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Uvertire in fantazije (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Ženska ura: Žena in karitativno delo (Lebarjeva). 18.20: Ruske pesmi (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stane Leben). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: O humorju naših pisateljev (Krešimir Kovačič iz Zagreba). 19.50: Zanimivosti. 20.00: Tamburaško društvo »Čelo«. 20.45: Debussyjeve plošče. 21.15: Večer komorne glasbe (IV. koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 27. februarja: 12.00: Druga za drugo plošča hiti. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Druga za drugo plošča hiti. 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). 18.40: Naravni zakoni, vzročnost in še kaj (prof. Miroslav Adlešič). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Moralna filozofija Marka Marulića (dr. Ksenija Atanasijevićeva iz Beograda). 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.20: V kraljestvu lutk (pisan večer). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski orkester.

Za smeh in kratek čas

DISCIPLINA

KAPLAR (novincu): »Odkod prideš tako pozno in še brez puške? Ali nisi slišal, da sem vam vsem snoči naročil, da morate biti ob petih zjutraj vsi pripravljeni?«

NOVINEC: »Res, rekli ste to, rekli, a jaz vam nisem za gotovo obljubil.«

IZPRED OLTARJA

URŠA: »No, Marjana, ali si slišala, da je včeraj orožnik odvedel sosedovo Katrco izpred oltarja?«

ŠPELA: »Za božjo voljo, kaj pa je storila?«

URŠA: »Nič, za ženo jo je vzel.«

NAROBE SVET

A: Ali Neža kaj žaluje za svojim prvim možem?«

B: »Nič, pač pa žaluje za njim njen sedanji mož«.

ŽE SPI

Dijak obišče dijaka, ki je že v postelji.

»Prijatelj, ali že spiš?«

»Ne. Kaj pa je?«

»Posodi mi 20 dinarjev«.

»Že spim«.

Dunajski veleseiem

od 7. do 13. marca 1937

Tehnični in kmetijski sejem do 14. marca

Veliko tržišče srednje Evrope

RAZSTAVLJALCI IZ 19 DRŽAV
NAKUPOVALCI IZ 72 DEŽEL.

Brez potniškega vizuma! S sejmsko legitimacijo in potniškim listom prost prehod meje v Avstrijo. Vizum za potovanje preko Madžarske se dobi na velesejmsko legitimacijo na meji. Znatno znižanje voznih cen na jugoslovenskih, madžarskih in avstrijskih železnicah, Dunavu, Jadranu in v zračnem pometu. Natančnejša pojasnila in sejmske legitimacije (po 50 din) se dobijo pri **WIENER MESSE, A. G., WIEN VII** in pri častnih zastopstvih v Ljubljani:

pri **avstrijskem konzulatu,** Tyrševa c. 31;

pri **Zvezi za tujski promet v Sloveniji** — (»Putnik«), Tyrševa cesta 1;

pri **podružnici Zveze za tujski promet v Sloveniji (Putnik)** v Mikličevem hotelu, nasproti glavnega kolodvora.

MALI OGLASI

HRANILNE KNJIŽICE

vseh denarnih zavodov kupimo. Gotovina takoj **Bančno kom. zavod,** Maribor, Aleksandrova 40.

KROJAŠKEGA VAJENCA

iz krščanske kmečke hiše, pridnega, zdravega, starega 15—17 let sprejmem. Kdor želi, naj se javi osebno ali pismeno. Tudi sprejmem mladega pomočnika za fina dela v stalno službo takoj. Dominik Voučko, krojaštvo, Hrastnik.

POSESTVO V LANCOVEM

pri Radovljici, obstoječe iz hiše, drvarnice in njive v izmeri 4500 m po ugodni ceni, eventuelno tudi na hran. knjižice prodam. Posebno ugodno za upokojence. Vprašati pri Gospodarski zvezi v Ljubljani.

GOSPODINJO

upokojenko z malo penzijo, išče v svrho skupnega gospodarstva vdovec srednjih let, brez otrok, samostojen, z okoli četrt milijona vrednim, krasnim posestvom brez dolga. Dopisi pod »Sreče dom« na upravo »Domovine«.

NOVOSTI

lepe vzorce za **pumparice, sportne obleke**

nudi ceneno **PRESKER, Sv. Petra c. 14.**

NOVOST! **SAMO Din 49·50**

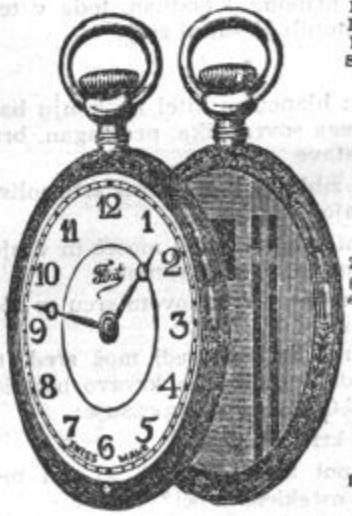

Št. 62.300 Anker-ura Pravi švicar. stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov S pismeno garancijo

Din 49.50

Št. 62.301 ista s osvetlenimi kazalci in številčnico.

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki ga vam pošlje zastonj in poštnine prosto.

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana tovarna ur v Švici.

Izdaja za konzorcij »Domovine« Adolf Ribnikar. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jeran.